

**Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων -
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο
Θράκης
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων -
Πανεπιστήμιο Πειραιά**

**Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Πρόγραμμα
Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»**

**Αξιολόγηση της σύνδεσης των ΟΧΕ και των
Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των
Δήμων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020.
Η περίπτωση του Δήμου Ι. Π. Μεσολογγίου**

Γκόρου Αρετή

**Department of Political Studies and International Relations -
University of Peloponnese**

**Department of Economics - Democritus University of Thrace
Department of Economics - Aristotle University of
Thessaloniki**

**Department of Business Administration - University of
Piraeus**

**Master Program in
«Local and Regional Government and Development»**

**Evaluation of the correlation between ITI's and
Operational Plans of Municipalities under the PA
2014-2020. The case of Municipality of Messolonghi**

Gkorou Areti

Corinth, 28 February 2017

**Αξιολόγηση της σύνδεσης των ΟΧΕ και των Επιχειρησιακών
Προγραμμάτων των
Δήμων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020. Η περίπτωση του
Δήμου ΙΙΙ Μεσολογγίου**

Σημαντικοί Όροι: [Σημαντικοί Όροι που αναφέρονται στη Διπλωματική Εργασία]

ΑΠ: Άξονας Προτεραιότητας

ΓΣ: Γενικός Στόχος

ΔΑ: Διαχειριστική Αρχή

ΔΔ: Δημόσια Δαπάνη

ΕΑΣ: Εθνική Αρχή Συντονισμού

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΕΕΠ: Έγγραφο Εξειδίκευσης Προγράμματος

ΕΚΤ: Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΜΠ: Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων

ΕΠ: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

ΕΣ: Ειδικός Στόχος

ΕΣΠΑ: Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

ΕΤΠΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΥΔ: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης

ΕΦΔ: Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης

ΘΣ: Θεματικός Στόχος

ΚΠΣ: Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

ΚΣ: Κοινοτική Συνδρομή

ΟΠΣ: Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα ΕΣΠΑ

ΟΧΕ: Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων

ΠΑΕ: Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

ΠΕΠ: Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

ΠΠ: Προγραμματική Περίοδος

ΣΔΕ: Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου Συγχρηματοδοτούμενων Πράξεων

ΤΣ: Ταμείο Συνοχής

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Την Διπλωματική μου εργασία αφιερώνω στο σύζυγό μου Αντώνη και τις κόρες μου Δέσποινα ,Ναταλία και Αναστασία για την ηθική τους στήριξη και τους ευγνωμονώ που στέκονται πάντα δίπλα μου τόσο στις Επιτυχίες όσο και στις αποτυχίες ,δίνοντάς μου την ελπίδα και τη δύναμη να συνεχίσω να προσπαθώ για το καλύτερο.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Σε αυτό το σημείο αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε ορισμένους ανθρώπους, η συμβολή και η συμπαράσταση των οποίων ήταν πολύτιμη και καθοριστική στην εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω, καταρχάς, στον Καθηγητή και επιβλέποντα της διπλωματικής μου εργασίας κύριο Κότιο Άγγελο και τον κύριο Μαυώλη Κουτουλάκη, κυρίως τους ευχαριστώ ,διότι μέσα από την πολυδιάστατη επιστημονική τους σκέψη και τις εξόχως εποικοδομητικές συζητήσεις, εμπλούτισαν τις γνώσεις μου σε θέματα σχετικά με την Διαχείριση ευρωπαϊκών Προγραμμάτων για την Τοπική και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση και με βοήθησαν να διαμορφώσω άποψη και να μπορώ να την υποστηρίξω με επιχειρήματα.

Για την καθοδήγηση, τις πολύτιμες συμβουλές τους και παρατηρήσεις επί της οργάνωσης, της δομής και του περιεχομένου της παρούσας εργασίας αλλά και για τον επιδέξιο τρόπο που επεσήμαναν λάθη και παραλήψεις μου.

Συνακόλουθα ευγνωμοσύνη κι ευχαριστίες προς τον κ.Γαλανό Γεώργιο μέλος της επιτροπής, και όλους τους καθηγητές μου στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών, για όσα με τον ένα ή τον άλλο τρόπο μας δίδαξαν.

Νιώθω επιπλέον, υποχρεωμένη να ευχαριστήσω του συναδέλφους μου στο τμήμα προγραμματισμού κα.Χ.Π. και Τεχνικής υπηρεσίας κο. Μ.Α. του Δήμου για την άμεση ανταπόκρισή τους και το πολύτιμο υλικό που μου παρέιχαν.

Τέλος, ευχαριστώ από καρδιάς για την αγάπη τους τούς συμφοιτητές μου στο πρόγραμμα, με τους οποίους ζήσαμε, σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα, ανείπωτες στιγμές που ζυγίζουν «αιωνιότητα».

Αθήνα Φεβρουάριος 2017

Αρετή Γ. Γκόρου

Περίληψη

Η παρούσα εργασία συντάχθηκε στα πλαίσια του Διαπανεπιστημιακού Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση» του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων - του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Στόχος της εργασίας, είναι η «Αξιολόγηση της σύνδεσης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020. Η περίπτωση του Δήμου Πι Μεσολογγίου». Για την επίτευξη του στόχου αναπτύχθηκαν σημαντικά εργαλεία όπως τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής βάσει των οποίων χρηματοδοτούνται δράσεις για την ανάπτυξη των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών της Ε.Ε. με σκοπό τη δικτύωση μέσω διαφορετικών περιφερειών και ΟΤΑ για δύο σχετιζόμενους μεταξύ τους σκοπούς: την υποστήριξη για τις φτωχότερες περιφέρειες της Ευρώπης και την υποστήριξη για την ενοποίηση των ευρωπαϊκών υποδομών.

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η σύνδεση των ΟΧΕ με τα επιχειρησιακά προγράμματα των δήμων. Μελετήθηκε, η δομή, τα χαρακτηριστικά, το θεματικό περιεχόμενο και το θεσμικό τους πλαίσιο.

Αποσκοπεί, στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, στη βιώσιμη και ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη, στη βελτίωση διοικητικής και λειτουργικής ικανότητας του δήμου και στην προώθηση της έρευνας, καινοτομίας και ευρείας χρήσης των νέων τεχνολογιών.

Η εκπόνηση της έχει ως σκοπό τη διεξαγωγή κρίσιμων ζητημάτων που προκύπτουν τόσο από το θεωρητικό μέρος της, όσο και από την εφαρμογή του επιχειρησιακού προγράμματος σε σχέση με την ΟΧΕ .

Εν κατακλείδι το σημαντικότερο συμπέρασμα είναι ότι τα Επιχειρησιακά Προγράμματα και η ΟΧΕ ακολουθούν δρόμους παράλληλους και αυτό οφείλεται στην έλλειψη

στρατηγικής αντίληψης που χαρακτηρίζει την Ελλάδα και αποτελεί βασικό εμπόδιο για την προσαρμογή της στο ευρωπαϊκό πλαίσιο σχεδιασμού.

Επίσης, η μεγάλη δυσκολία που παρατηρείται στο συντονισμό μεταξύ των διάφορων αρμόδιων φορέων αλλά και των διάφορων περιοχών, έρχεται σε μεγάλη αντίθεση με την έννοια και τις επιδιώξεις της κοινοτικής πολιτικής, που αποτυπώνονται στον τοπικό αναπτυξιακό προγραμματισμό και ενισχύονται μέσω της εξωστρέφειας του δήμου, την ανάπτυξη συνεργασιών και τη συμμετοχή του σε ευρωπαϊκά προγράμματα.

Abstract

This authoring work, was written as a part of the Interuniversity Postgraduate Program "Local and Regional Development and Administration» Department of Political Science and International Relations - University of Peloponnese. The aim of the work is the evaluation of correlation between ITI's and the Operational Programs of the municipalities under the NSRF 2014-2020. The case of the municipality of Messolonghi. To achieve the target developed important tools such as the Structural Funds and the Cohesion Fund under which funded actions for the development of the less developed EU regions to networking through different regional and local authorities for two inter-related purposes: support for the poorest regions of Europe and support for the integration of European infrastructure. The object of this work is the connection of RUE with the municipalities' operational programs. So, studied their structure, their characteristics, their thematic content and their institutional framework. It aims at ensuring social cohesion, sustainable and balanced economic development, improve the administrative and operational capacity of the municipality and to promote research, innovation and the widespread use of new technologies.

The preparation of the aims conduct critical issues arising both from the theoretical part, and the implementation of the operational program in relation to the RUE. Finally the most important conclusion is that, the Operational of strategic concept featuring Greece and a major obstacle to adaptation to the European design framework. Also great difficulty observed in the coordination between the various competent bodies and the different areas that, contrasting strongly with the purposes and objectives of Community policy, reflected in local development planning and supported by the municipality extroversion, development cooperation and participation in European programs.

Περιεχόμενα

Περίληψη

Abstract

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ιστορική εξέλιξη και θεσμικό πλαίσιο των ΟΧΕ

Εισαγωγή.....	6
1.1. Ιστορική εξέλιξη σε Παγκόσμιο και ευρωπαϊκό πλαίσιο για ΟΧΕ....	7
1.2. Εθνικές πολιτικές Χωρικής / Εδαφικής Συνοχής και Ανάπτυξης....	11
1.2.1. Αδυναμίες Τοπικού Αναπτυξιακού Σχεδιασμού στην Ελλάδα.....	15
1.3. Στρατηγικής Στόχοι της Ευρώπη 2020.....	18
1.4. Τα νέα χωρικά εργαλεία της Πολιτικής Συνοχής.....	20
1.5. Θεσμικό πλαίσιο για Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις	22
1.6. Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού.....	24
1.7. Οι θεματικοί Στόχοι της Προγραμματικής περιόδου 2014-2020.....	25
1.8. Στρατηγική του Δήμου και Αναπτυξιακές Προτεραιότητες.....	28
1.9. Κριτήρια που χαρακτηρίζουν τις χωρικές στρατηγικές.....	29
Ανακεφαλαίωση.....	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Το Θεσμικό πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Εισαγωγή.....	33
2.1. Αναπτυξιακός Σχεδιασμός.....	34
2.2. Θεσμικό πλαίσιο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.....	36

2.3.Κύρια χαρακτηριστικά των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.....	37
2.4.Σκοπός των πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.....	39
2.5.Δομή του Επιχειρησιακού Προγράμματος.....	42
2.5.1. Στρατηγικό Σχέδιο	42
2.5.2. Αναπτυξιακό Όραμα	43
2.5.3. Βασική επιδίωξη	45
2.5.4.Διαχειριστική Επάρκεια.....	46
2.6.Επιχειρησιακό Σχέδιο.....	47
2.6.1.Μεθοδολογία Ανάπτυξης του Επιχειρησιακού Προγράμματος....	48
2.6.2.Δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης του Ε.Π.....	48
2.6.3.Προγραμματισμός Ε.Π. 2014 - 2019	48
2.7.Προτάσεις βελτίωσης του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου.....	51
Ανακεφαλαίωση.....	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:Συσχέτιση του Ε.Π. του Δήμου Ι.Π.

Μεσολογγίου με την ΟΧΕ ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας

Εισαγωγή.....	53
3.1.Δεδομένα του χώρου περιβάλλοντος.....	54
3.2.Χωροταξική εξέλιξη από το 1864 έως σήμερα.....	54
3.3.Προγραμματισμός – Σχεδιασμός έργων.....	55
3.4.Σχέδιο δράσης του Δήμου.....	56

3.5.Στόχοι της Στρατηγικής.....	62
3.6.Συσχέτιση του Σχεδίου Δράσης του Δήμου με την ΟΧΕ.....	66
Ανακεφαλαίωση.....	70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 :Προτάσεις –Συμπεράσματα

4.1. Μετεξέλιξη των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.....	71
4.2.Απόληξη εφαρμογής ΟΧΕ- Ε.Π.....	73
4.3. Μειονεκτήματα σύνταξης Ε.Π. των Δήμων.....	75
4.4. Προτάσεις.....	75
4.5. Συμπεράσματα	78
4.5.1.Κρίσιμα ζητήματα.....	79

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική.....	82
Νομοθεσία.....	83
Διαδικτυακοί τόποι.....	85

Κεφάλαιο 1

Ιστορική εξέλιξη και θεσμικό πλαίσιο των ΟΧΕ

Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό κρίθηκε αναγκαία η εξέταση των ιστορικών γεγονότων και των διαδικασιών που οδήγησαν στη γένεση της εδαφικής συνοχής. Στόχος της πολιτικής συνοχής ήταν η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στο χώρο της ΕΕ. Για την εξυπηρέτηση του στόχου αυτού αναπτύχθηκαν σημαντικά εργαλεία, όπως είναι τα Διαρθρωτικά Ταμεία, Ταμείο συνοχής, βάσει των οποίων συγχρηματοδοτούνται δράσεις για την ανάπτυξη των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών της ΕΕ.

Είναι γνωστό ότι μέχρι το 2020, για το σύνολο της χώρας, βασικό χρηματοδοτικό επενδυτικό εργαλείο αποτελεί το νέο ΕΣΠΑ.

Για τους δήμους, η σπουδαιότητα του ΕΣΠΑ πολλαπλασιάζεται εάν υπολογιστεί η ανεπάρκεια των εθνικών πόρων για δημοτικές επενδύσεις. Μέσω των **Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων** δίνονται κίνητρα ανάπτυξης των ΟΤΑ αξιοποίησης κοινών δυνατοτήτων και αντιμετώπισης κοινών προκλήσεων πολυτομεακού χαρακτήρα.

Η νέα προγραμματική περίοδος 2014-2020 είναι, άκρως ανταγωνιστική ιδιαίτερα για τους δήμους, με πολλές δυσκολίες όσον αφορά στην παρακολούθηση και προσαρμογή στις τεχνικές, επιστημονικές, διοικητικές, γραφειοκρατικές απαιτήσεις, σχεδιάστηκε, για άλλη μία φορά συγκεντρωτικά, χωρίς ουσιαστικά να γίνει αποδεκτή καμία πρόταση της ΚΕΔΕ.

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ανέρχεται σε 700 εκατ. € ετησίως και θα καλύπτει τις ανάγκες χρηματοδότησης όλης της κεντρικής και γενικής κυβέρνησης. Επομένως, αποτελεί τη βασική χρηματοδοτική πηγή των δήμων για την επόμενη, δημοτική περίοδο.

Για το σύνολο των δήμων θα υπάρξουν ανάγκες προσαρμογής και παρεμβάσεων για τη μόχλευση πόρων και τη μέγιστη δυνατή αποδοτικότητα των διαθέσιμων δημοσίων πόρων σε χωρικό επίπεδο. Για μία μεγάλη κατηγορία όμως δήμων και κυρίως του μικρούς, που δεν διαθέτουν το κατάλληλο τεχνικό και επιστημονικό προσωπικό, υπάρχει πολύ μεγάλος κίνδυνος ουσιαστικού αποκλεισμού τους.

1.1.Ιστορική εξέλιξη σε Παγκόσμιο και ευρωπαϊκό πλαίσιο για ΟΧΕ

Στην πρώτη διάσκεψη του Ρίο το 1992, ο όρος της βιώσιμης ανάπτυξης υιοθετήθηκε ως θεμέλιο της διεθνούς συνεργασίας, 178 κράτη αναζητούν λύσεις για θέματα όπως η φτώχεια, το χάσμα μεταξύ των βιομηχανικών και αναπτυσσόμενων χωρών και για περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα. Όλα τα κράτη δεσμεύτηκαν να υιοθετήσουν πολιτικές που να προωθούν την περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική βιωσιμότητα του πλανήτη. Στη Διάσκεψη, οι συμμετέχουσες χώρες υπέγραψαν πέντε συμφωνίες. Μια από τις μη δεσμευτικές συμφωνίες ήταν η Ατζέντα 21, η οποία πρότεινε μέτρα και στρατηγικές που στόχευαν στη βιώσιμη ανάπτυξη, προσπαθώντας να μετατρέψει την έννοια σε ρεαλιστικό στόχο (Federal Office for Spatial Development of Switzerland, 2007).

Οι Ευρωπαϊκές Διασκέψεις ξεκίνησαν και οργανώθηκαν το 1990 με πρωτοβουλία του Διεθνούς Συμβουλίου τοπικών πρωτοβουλιών για το περιβάλλον (International Council for Local Environmental Initiatives –ICLEI).

Η πρώτη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για τις βιώσιμες πόλεις πραγματοποιήθηκε στο Aalborg της Δανίας το 1994, όταν υιοθετήθηκε ο χάρτης των Ευρωπαϊκών πόλεων, γνωστός και ως Χάρτη του Aalborg (Aalborg Charter 1994). Ο χάρτης εστιάστηκε στο ρόλο των ευρωπαϊκών πόλεων και έθεσε στόχους όπως η αστική οικονομία, η κοινωνική ισότητα, οι χρήσεις γης οι αστικές μετακινήσεις, και οι κλιματικές αλλαγές.

Η δεύτερη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη πραγματοποιήθηκε στη Λισαβόνα το 1996 και κατέληξε σε ένα σχέδιο δράσης. Το Σχέδιο Δράσης της Λισαβόνας, το οποίο μεταφράζει τις αρχές του Χάρτη του Aalborg σε συγκεκριμένα βήματα υλοποίησης, μέσω στρατηγικών που εμπλέκουν ακόμα περισσότερο τις τοπικές αρχές και ενθαρρύνουν τη χρήση εργαλείων βιωσιμότητας, όπως η εφαρμογή της περιβαλλοντικής διαχείρισης. Επίσης, προώθησε την ενημέρωση και την εκπαίδευση σε θέματα βιωσιμότητας.

Στην τρίτη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για τις Βιώσιμες Πόλεις στο Ανόβερο το 2000, εγκρίθηκε η Έκκληση του Ανόβερο των Ευρωπαίων Δημάρχων μπροστά στην αλλαγή του 21ου αιώνα. Η τοπική βιώσιμη ανάπτυξη είναι ευθύνη πρώτης πολιτικής προτεραιότητας.

Το 2004, δέκα χρόνια μετά το Aalborg, πραγματοποιείται στο Ανόβερο η τέταρτη Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για Βιώσιμες πόλεις στην οποία διατυπώνεται η διακήρυξη

«Aalborg + 10 Ένα μέλλον που εμπνέει». Στη διακήρυξη οι τοπικές αρχές διατυπώνουν το κοινό τους όραμα για ένα βιώσιμο μέλλον των κοινοτήτων τους.

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου του 2005, με τις οποίες διασφαλίστηκαν έως το 2013 οι πόροι της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής για τη χώρα, οι νέοι Κανονισμοί των Ταμείων της ΕΕ, καθώς και οι Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής, αποτέλεσαν το πλαίσιο στο οποίο βασίστηκαν, μεταξύ των άλλων, οι εθνικές αρχές προκειμένου να προσεγγίσουν τις βασικές παραμέτρους του αναπτυξιακού προγραμματισμού και να καταρτίσουν το ΕΣΠΑ.

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 - 2013 αποτελεί το έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2007-2013.

Εκπονήθηκε το πλαίσιο της νέας στρατηγικής προσέγγισης για την Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία το ΕΣΠΑ «..εξασφαλίζει ότι η συνδρομή από τα Ταμεία συμβαδίζει με τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή και προσδιορίζει το σύνδεσμο μεταξύ των κοινοτικών προτεραιοτήτων του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων ΕΠ».

Στόχος του ελληνικού ΕΠΜ είναι η ενίσχυση της Απασχόλησης, της Ανάπτυξης και της Κοινωνικής Συνοχής. Το πρόγραμμα συγκεντρώνει σε ένα ενιαίο κείμενο τις μεταρρυθμίσεις που σχεδιάζει και υλοποιεί η Κυβέρνηση τα επόμενα τρία χρόνια (με απώτερο ορίζοντα το 2010) στους τομείς των Δημοσίων Οικονομικών, των Διαρθρωτικών (μικροοικονομικών) Αλλαγών, καθώς και στην Απασχόληση, Κατάρτιση και Εκπαίδευση. Η εκπόνηση του ΕΠΜ στηρίχθηκε στη βάση ενός νέου μοντέλου ανάπτυξης, που προσβλέπει στην ανάπτυξη της υγιούς ιδιωτικής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας. Οι λέξεις-κλειδιά, πίσω από το τρίπτυχο αυτό, είναι η αύξηση της παραγωγικότητας, η συγκράτηση του πληθωρισμού και η τόνωση της απασχόλησης.

Πιο συγκεκριμένα, οι προτεραιότητες είναι:

- ✓ Η αποκατάσταση της δημοσιονομικής ισορροπίας και η εξασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών, με άμεση προτεραιότητα τον περιορισμό του ελλείμματος κάτω από το 3% μέχρι το τέλος του 2006 και περαιτέρω περιορισμό του τα επόμενα χρόνια.

- ✓ Η αύξηση της παραγωγικότητας, μέσα από την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων στη λειτουργία των αγορών, τις επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και την προώθηση της Κοινωνίας της Γνώσης.
- ✓ Η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, η ενίσχυση του ανταγωνισμού, το άνοιγμα των αγορών, η αύξηση της εξωστρέφειας και η αξιοποίηση της γεωπολιτικής θέσης της χώρας ως πόλου έλξης επενδυτικών δραστηριοτήτων με προοπτικές επέκτασης στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.
- ✓ Η αύξηση της απασχόλησης, η μείωση της ανεργίας, καθώς και η αποτελεσματικότερη λειτουργία των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με μια σειρά από στοχευόμενες δράσεις που περιορίζουν παράλληλα τον κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού.

Βάσει των ανωτέρω, η στοχοθεσία του ΕΣΠΑ διατυπώθηκε σε επίπεδα:

- στο επίπεδο των στρατηγικών στόχων του ΕΣΠΑ,
- στο επίπεδο των θεματικών και χωρικών προτεραιοτήτων, όπως απαιτείται από το Γενικό Κανονισμό των Ταμείων,
- στο επίπεδο των Γενικών Στόχων στους οποίους αναλύεται κάθε θεματική προτεραιότητα, και στο επίπεδο των ειδικών στόχων και των κύριων μέσων επίτευξης.

Παράλληλα, η αναπτυξιακή στρατηγική διαμορφώθηκε και με γνώμονα εθνικές πολιτικές που διατυπώνονται σε στρατηγικά έγγραφα όπως η Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2006-2008, η Ψηφιακή Στρατηγική 2006-2013, το «Σχέδιο Ανάπτυξης Μεταφορών 2007-2013 και εικοσαετίας», Εθνική Λιμενική Πολιτική, το Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013 κλπ.

Η αρχιτεκτονική των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) του ΕΣΠΑ 2007–2013 διαμορφώθηκε έτσι ώστε να υλοποιηθούν με το βέλτιστο τρόπο οι στρατηγικές επιλογές της χώρας, ενώ λήφθηκαν υπόψη τα νέα δεδομένα της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 (63% του πληθυσμού της χώρας σε καθεστώς μεταβατικής στήριξης).

Το νέο σχήμα χαρακτηρίζεται από μικρότερο πλήθος Επιχειρησιακών Προγραμμάτων σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο 2000-2006, που οδηγεί σε πιο ευέλικτο σχήμα διαχείρισης: ο στρατηγικός σχεδιασμός της χώρας για την περίοδο 2007-2013 θα

υλοποιηθεί μέσα από οκτώ Τομεακά ΕΠ, πέντε Περιφερειακά ΕΠ και δεκατέσσερα Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας. Την περίοδο 2007-2013 το σύνολο των υποδομών προσπελασιμότητας υλοποιείται πλέον στο πλαίσιο ενός τομεακού ΕΠ, ενώ για τους τομείς της υγείας και του πολιτισμού δεν θα υπάρχει πλέον διακριτό ΕΠ και οι σχετικές δράσεις θα υλοποιούνται από Περιφερειακά και Τομεακά ΕΠ.

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μέσω της υλοποίησης του ΕΣΠΑ επιδιώκεται η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που συνετέλεσαν στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης αλλά και των προβλημάτων, οικονομικών και κοινωνικών, που αυτή δημιούργησε. Επίσης, το ΕΣΠΑ 2014-2020 καλείται να συνδράμει στην επίτευξη των εθνικών στόχων έναντι της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Στόχος της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι η προαγωγή μιας ανάπτυξης:

- έξυπνης, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία,
- βιώσιμης, χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, και
- χωρίς αποκλεισμούς, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.

Η Ελλάδα έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 1981, η οικονομία της, οι δομές της και οι υποδομές της δεν έμοιαζαν καθόλου με τις οικονομίες, τις δομές και τις υποδομές των εννέα χωρών που συνιστούσαν την ενωμένη Ευρώπη τότε. Για να επιταχυνθεί η διαδικασία της σύγκλισης, άρχισαν να αξιοποιούνται κάποια διαρθρωτικά ευρωπαϊκά ταμεία με στόχο να στηριχθεί η ανάπτυξη της περιφέρειας και να εξασφαλίσουν τη συνοχή της ολόενα διευρυνόμενης Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα ταμεία αυτά υλοποιούσαν αρχικά πενταετή και, αργότερα, επταετή προγράμματα χρηματοδότησης, από το ΕΣΠΑ. Το ΕΣΠΑ (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Ανάπτυξης) της περιόδου 2007-2013 και στην συνέχεια το επόμενο πρόγραμμα που καλύπτει την προγραμματική περίοδο 2014-2020,

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, ο συντονισμός και η συνεκτικότητα μεταξύ της Πολιτικής Συνοχής και των άλλων πολιτικών της ΕΕ που συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη όπως η Αγροτική Ανάπτυξη και η Αλιευτική και Θαλάσσια Πολιτική, έχουν ενισχυθεί με τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ). Τα πέντε αυτά ταμεία είναι γνωστά ως τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ).

Μέσω της Πολιτικής Συνοχής υλοποιούνται εκατοντάδες χιλιάδες έργα ανά την Ευρώπη τα οποία χρηματοδοτούνται από:

- το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) το οποίο είναι συνδεδεμένο με την περιφερειακή πολιτική της ΕΕ και λειτουργεί σε περιφερειακό επίπεδο,
- το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και
- το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) που καλύπτει τα Κράτη-Μέλη της ΕΕ τα οποία έχουν ΑΕΠ χαμηλότερο από το 90% του μέσου όρου των ΕΕ-27.

1.2. Εθνικές Πολιτικές Χωρικής -Εδαφικής Συνοχής και Ανάπτυξης

Η «πολιτική συνοχής» είναι η πολιτική πίσω από τα εκατοντάδες χιλιάδες έργα ανά την Ευρώπη τα οποία χρηματοδοτούνται από το ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το ταμείο συνοχής (το ταμείο συνοχής καλύπτει τα Κράτη Μέλη της ΕΕ τα οποία έχουν ΑΕγχΠ χαμηλότερο από 90 % του μέσου όρου των ΕΕ-27 - η Κροατία δεν έχει ληφθεί υπόψη).

Η οικονομική και κοινωνική συνοχή - καθώς ορίζεται στην ενιαία ευρωπαϊκή πράξη του 1986 - αφορά τη «μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων περιφερειών και την καθυστέρηση των λιγότερο ευνοημένων». Η πιο πρόσφατη συνθήκη της ΕΕ, η Συνθήκη της Λισαβόνας, προσθέτει μία ακόμα πλευρά στη συνοχή, αναφερόμενη σε «οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή».

Το σκεπτικό είναι ότι η πολιτική συνοχή προωθεί πιο ισορροπημένη, πιο βιώσιμη «εδαφική ανάπτυξη» - μια ευρύτερη έννοια από την περιφερειακή πολιτική, η οποία συνδέεται ειδικά με το ΕΤΠΑ και λειτουργεί ιδιαίτερα σε περιφερειακό επίπεδο.

Η μεταρρύθμιση που έλαβε χώρα το 2006, οδήγησε στην αλλαγή του περιεχομένου της πολιτικής συνοχής, τονίστηκε το γεγονός ότι η πολιτική συνοχή πρέπει να λειτουργεί προς όφελος της Στρατηγικής της Λισαβόνας και του Γκέτεμποργκ, οι οποίες θέτουν συγκεκριμένους στόχους για την απασχόληση, την ανταγωνιστικότητα και την αειφόρο ανάπτυξη. Η Ένωση πρέπει να κινητοποιήσει όλες τις εθνικές και κοινοτικές δυνατότητες για την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής συνοχής.

Η εδαφική συνοχή αποτελεί τη νέα συνιστώσα της πολιτικής συνοχής και έχει αποκλειστικά χωρικό χαρακτήρα. Διαπιστώθηκε ότι είναι σκόπιμο να ενισχυθεί η σύνδεση της πολιτικής συνοχής με τη γεωγραφία γιατί θεωρήθηκε ότι ενδυναμώνεται η προοπτική της ανάπτυξης των αειφόρων κοινοτήτων και του περιορισμού της άνισης περιφερειακής ανάπτυξης.

Στόχος της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2007-2013 πέρα από τον πρώτο στόχο της «σύγκλισης» και τον δεύτερο της «ανταγωνιστικότητας» η εδαφική συνοχή αντιμετωπίζεται και ως «το λειτουργικό ισοδύναμο του χωροταξικού σχεδιασμού και απασχόλησης» είναι ο στόχος της «ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας».

Η Συνθήκη της Λισαβόνας, προσθέτει μία ακόμα πτυχή στη συνοχή, αναφερόμενη στην «οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή», δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση «στις αγροτικές περιοχές, τις ζώνες που συντελείται βιομηχανική μετάβαση και τις περιοχές που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα, όπως οι υπερβόρειες περιοχές που είναι ιδιαίτερα αραιοκατοικημένες και οι νησιωτικές, διασυνοριακές και ορεινές περιοχές». Κάτω από αυτό το σκεπτικό, η πολιτική συνοχής πρέπει, πέραν της οικονομικής και κοινωνικής, να προωθεί μια πιο ισορροπημένη και βιώσιμη «χωρική ανάπτυξη» που συνιστά μια έννοια ευρύτερη από αυτήν της περιφερειακής πολιτικής.

Η Ελλάδα, όπως και οι περισσότερες χώρες του ευρωπαϊκού νότου δεν μπορούν εύκολα να κατανοήσουν τον ευρωπαϊκό σχεδιασμό, όπως τείνει να συγκροτηθεί στη βάση της έννοιας της εδαφικής συνοχής. Ο χωροταξικός σχεδιασμός στην Ελλάδα αναπτύχθηκε με πολύ αργή εξέλιξη και σε μεγάλο βαθμό κρίθηκε ανεπαρκής. Η έλλειψη στρατηγικής αντίληψης που χαρακτηρίζει τη χωροταξία στην Ελλάδα αποτελεί βασικό εμπόδιο για την

προσαρμογή της στο ευρωπαϊκό πλαίσιο σχεδιασμού. Επιπρόσθετα, η μεγάλη δυσκολία που παρατηρείται στο συντονισμό μεταξύ των διάφορων αρμόδιων φορέων για το θέμα της χωρικής ανάπτυξης της χώρας, αλλά και των διάφορων περιοχών αυτής, έρχεται σε μεγάλη αντίθεση με την έννοια της εδαφικής διακυβέρνησης που προωθείται στην ΕΕ ως βασική συνιστώσα της εδαφικής συνοχής.

Το πλαίσιο για τη χάραξη της χωρικής αναπτυξιακής πολιτικής της Ελλάδας γενικότερα, αλλά και ειδικότερα των Δήμων ορίζεται εν μέρει από το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και το Περιφερειακό καθώς και από τα εγκεκριμένα Εδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης που αφορούν στο σύνολο του εθνικού χώρου (Τουρισμού, ΑΠΕ, Βιομηχανίας, Υδατοκαλλιεργειών, Καταστημάτων Κράτησης).

Η χρηματοδότηση γίνεται μέσω των ΠΕΠ με τη συμπλήρωση πόρων που θα διαθέσουν στις Περιφέρειες, ενδεικτικά και όχιαποκλειστικά τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία». Η χρηματοδότηση γίνεται προς ενιαίες Ολοκληρωμένες Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.

Η επιλογή, έγκριση και χρηματοδότηση των στρατηγικών βιώσιμης αστικής ανάπτυξης γίνεται στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας, με κριτήρια που αφορούν στην καταλληλότητα της στρατηγικής, στη συμβολή τους στην επίτευξη των αποτελεσμάτων του Προγράμματος, και στη διαχειριστική επάρκεια, την τεχνική ετοιμότητα και την ικανότητα μόχλευσης πόρων του φορέα.

Είναι υπό ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής του ΠΕΠ, με την κατάλληλη συμμετοχή αρχών των τομεακών προγραμμάτων που θα συγχρηματοδοτήσουν και τηρείται χρηματοδοτικός πίνακας διακριτός κατά ΕΔΕΤ. Οι τοπικές αρχές υποβάλλουν τις προτεινόμενες στρατηγικές ΒΑΑ και είναι αρμόδιες για την επιλογή των επιμέρους δράσεων/ έργων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα και από τον Κανονισμό. Προτεραιότητα δίνεται σε στρατηγικές που προωθούν ολοκληρωμένο μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό της πόλης και της ευρύτερης περιοχής.

Το ΕΤΠΑ είναι πολύ σημαντικό για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, με λιγότερη διαθέσιμη χρηματοδότηση, από το 2014, μπορούμε να προσδιορίσουμε κομβικούς τομείς προκειμένου να βελτιώσουμε την οικονομική δομή του. Με το νέο

επιχειρησιακό πρόγραμμα, ο στόχος είναι να χρηματοδοτηθούν, σε σχέση με το παρελθόν, περισσότερα έργα.

Οι μεγάλες απαιτήσεις για συνεργασία μεταξύ κεντρικού και τοπικού επιπέδου αποτελούν πραγματικά κίνητρα για τις τοπικές αρχές που επιθυμούν να βρίσκονται στην καρδιά της σχεδίασης και της υλοποίησης του επόμενου γύρου.

Η συζήτηση αναμόρφωση της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2014-2020 ξεκίνησε με προτάσεις νέων μέτρων ώστε να γίνουν οι επενδύσεις πιο αποτελεσματικές τον Οκτώβριο 2011 και χρειάστηκαν πάνω από δύο χρόνια για να ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις. Εισηγήθηκε πολλά σημαντικά στοιχεία σχεδιασμένα να ενισχύσουν την απόδοση των επενδύσεων.

Ο ενισχυμένος στρατηγικός προγραμματισμός αναμένεται να βελτιώσει τις συνέργειες και το συντονισμό μεταξύ των διαφορετικών χρηματοδοτικών εργαλείων. Η αυξημένη θεματική επικέντρωση των επενδύσεων σε βασικούς τομείς προτεραιότητας της ΕΕ έχει καταστήσει πιο ορατή τη συμβολή της πολιτικής στους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Η συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών και η υιοθέτηση του νέου πακέτου συνοχής είναι σίγουρα ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Δίνει τη δυνατότητα στους δήμους και τις περιφέρειες να διαπραγματευθούν μέσα σε ένα σταθερό πλαίσιο επενδύσεων στους τομείς προτεραιότητας – έρευνα και καινοτομία, μετάβαση σε μια οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα και κοινωνική ένταξη – που είναι ουσιώδεις για την ανάπτυξη των κοινωνιών μας.

Η Πολιτική συνοχής φέρνει μαζί της την εταιρική σχέση και την αλληλεγγύη. Δομείται μια πιο ισχυρή στρατηγική με βάση τα επιχειρησιακά προγράμματα να στοχεύουν σε απτά και βιώσιμα αποτελέσματα. Με αυτό τον τρόπο, υπάρχει πολύ μεγαλύτερη πιθανότητα επίτευξης των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και οι άνθρωποι συνειδητοποιούν καλύτερα την προστιθέμενη αξία που φέρνει η Ευρώπη. Εξίσου σημαντικό, είναι ότι δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην εταιρική σχέση και, για πρώτη φορά, στην αναγκαιότητα ύπαρξης της «πολυεπίπεδης διακυβέρνησης».

Αυτό σημαίνει ότι όλα τα επίπεδα κυβερνήσεων – τοπικό, περιφερειακό και εθνικό μπορούν και οφείλουν να σταθούν αντάξια των υποχρεώσεών τους και να συνεργαστούν

στη βάση αυτή, όχι μόνο στη θεωρία αλλά και στην πράξη, στις συμβάσεις εταιρικής σχέσης αλλά και στην πραγματική εφαρμογή των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Η έντονη εστίαση στην εδαφική προσέγγιση και την αστική ανάπτυξη έχει τη δυνατότητα να απελευθερώσει συνέργειες και να προσθέσει αξία στην εθνική οικονομία. Οι ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις και η τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των κοινοτήτων αποτελούν νέα σημαντικά εργαλεία.

Ωστόσο, οι μελλοντικές πολιτικές, οι στρατηγικές και τα έργα που οδηγούν σε επενδύσεις πρέπει να βασιστούν σε στοιχεία, συγκρίνοντας περιφέρειες και πόλεις. Αυτή η πρακτική στηρίζει τη λήψη αξιόπιστων αποφάσεων, την έξυπνη διάθεση των κονδυλίων και την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων.

Προσφέρει συγκρίσιμα στοιχεία σε κεντρικό επίπεδο για πολιτικές και προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων, δεικτών και αναλύσεων, αναφορικά με εθνικές εδαφικές τάσεις, δομές, προοπτικές και τον αντίκτυπο πολιτικών. Κύριος στόχος είναι η γρήγορη μεταφορά γνώσης σε εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς παράγοντες, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η προώθηση προοδευτικών ιδεών και θεμάτων που δημιουργούν ανάπτυξη, οικονομική ενδυνάμωση και θέσεις εργασίας.

1.2.1. Αδυναμίες Τοπικού Αναπτυξιακού Σχεδιασμού στην Ελλάδα

α) Χαμηλός βαθμός συνάφειας μεταξύ των επί μέρους αναπτυξιακών προγραμμάτων και σχεδιαστικός κατακερματισμός.

Η συνάφεια των προγραμμάτων, του ενός χωρικού επιπέδου με το ανώτερο ή το κατώτερο, είναι μερικώς εξασφαλισμένη. Τα επιμέρους προγράμματα οφείλουν να συμβαδίζουν σε επίπεδο γενικών ή ειδικών στόχων ή να τεκμηριώνουν ορισμένες κατ' ελάχιστον συσχετίσεις. Υπάρχουν πολλά αναπτυξιακά προγράμματα τα οποία δεν εντάσσονται σε ένα ενιαίο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα.

β) Έμφαση στον κανονιστικό χαρακτήρα των αναπτυξιακών προγραμμάτων

Μέσω του Ν. 3852/2010 και του Κ.Δ.Κ. (Ν. 3463/2006) εφαρμόζεται αναπτυξιακός σχεδιασμός, αυτό οφείλεται γενικότερα στην «κανονιστική» κουλτούρα που διέπει το σχεδιασμό και την εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών στην Ελλάδα.

Γίνετε μια πρώτη ουσιαστική αξιολόγηση της υλοποίησης των ρυθμίσεων του Ν. 3852/2010, όσον αφορά την εκπόνηση και εφαρμογή των Περιφερειακών και των Δημοτικών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και των Ετησίων Προγραμμάτων Δράσης, τη σύνδεσή τους με τα αντίστοιχα τεχνικά προγράμματα και τους οικονομικούς προϋπολογισμούς και απολογισμούς. Η αξιολόγηση αυτή συμβάλλει στην εκπόνηση ενός μεσοχρόνιου προγράμματος υποστήριξης των Περιφερειών και των Δήμων, όχι μόνο για την «εκπαίδευσή» τους στην κατάρτιση επιχειρησιακών προγραμμάτων, αλλά και στη δημιουργία των αναγκαίων οργανωτικών προϋποθέσεων εφαρμογής – παρακολούθησης – αξιολόγησής τους και τελικά στην επίτευξη μετρήσιμων λειτουργικών αποτελεσμάτων και στην εισαγωγή μιας σταθερής προγραμματικής κουλτούρας στο ανθρώπινο δυναμικό τους.

γ) Έμφαση στη διαχείριση και ελάχιστα στον προγραμματισμό και την εφαρμογή

Ο ρόλος του συνολικού Συντονισμού δεν ανατέθηκε στο Υπουργείο Ανάπτυξης και την αρμόδια Γενική Γραμματεία, το πρόβλημα, στη διαχείριση των συγχρηματοδοτούμενων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και γενικότερα των Αναπτυξιακών Προγραμμάτων είναι ότι οι αρμόδιοι δημόσιοι φορείς ασχολούνται μόνο με την διαχείριση και όχι με την εκπόνηση αναπτυξιακών προγραμμάτων με αποτέλεσμα ανύπαρκτα ή ελλιπή αναπτυξιακά προγράμματα και ανύπαρκτες ή αδύνατες υπηρεσίες αναπτυξιακού προγραμματισμού.

δ) Έλλειψη δεσμευτικής χρηματοδότησης για τα περιφερειακά και τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα

Τα πενταετή Ε.Π. των Περιφερειών και των Δήμων οι χρηματοδοτικοί πόροι δεν είναι δεδομένοι και ταυτόχρονα ότι οι διατιθέμενοι από τα ΠΕΠ πόροι δεν καλύπτουν απαραίτητα τις κατηγορίες έργων και δράσεων των πενταετών Ε.Π. των Περιφερειών και των Δήμων.

Η αδυναμία αποτελεσματικότητας και υλοποιήσιμης ολοκληρωμένης εφαρμογής, προκύπτει λόγω της έλλειψης δεσμευτικότητας υλοποίησης των αναπτυξιακών προτάσεων των προγραμμάτων αυτών, ενώ παράλληλα δεν έχει διασφαλιστεί η ολοκληρωμένη συνεργασία των επιπέδων του αναπτυξιακού προγραμματισμού (τοπικό – περιφερειακό – εθνικό επίπεδο).

ε)Μεγάλη εξάρτηση από τις Κοινοτικές χρηματοδοτήσεις

Ο αναπτυξιακός προγραμματισμός παραμένει εξαρτημένος από την ύπαρξη ή μη ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων και δεν έχει, συνεπώς, μόνιμο και ολοκληρωμένο χαρακτήρα. Το σύστημα καλύπτει μόνο τις δράσεις με ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, τα έργα με αποκλειστική εθνική χρηματοδότηση και οι θεσμικές παρεμβάσεις παραμένουν εκτός διαδικασίας προγραμματισμού. Η διαδικασία εκπόνησης και έγκρισής τους δεν είναι θεσμικά καθορισμένη, όπως στην περίπτωση του Ν.1622/1986 ή του εθνικού προγράμματος ανάπτυξης που εγκρίνεται από τη Βουλή. Αντίθετα, στην περίπτωση των ΕΣΠΑ – ΤΕΠ – ΠΕΠ η εκπόνηση γίνεται με adhoc τρόπο.

στ)Βραχυπρόθεσμος και αποσπασματικός χαρακτήρας των χρηματοδοτήσεων του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ

Το Εθνικό ΠΔΕ έχει ετήσια διάρκεια, οι δε χρηματοδοτήσεις του δεν εντάσσονται σε ένα μεσο–μακροχρόνιο αναπτυξιακό προγραμματισμό, του οποίου ήδη τεκμηριώθηκε η αναγκαιότητα. Αυτό έχει ως συνέπεια τον κατακερματισμό των χρηματοδοτήσεων σε πολυάριθμα περιφερειακά και τοπικά έργα χωρίς συνοχή.

ζ)Περιορισμένη σύνδεση αναπτυξιακού και χωροταξικού σχεδιασμού

Με δεδομένο ότι, ενώ η σύνδεση χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού είναι οριοθετημένη ικανοποιητικά στη χώρα, δεν εξασφαλίζεται εξίσου μια ικανοποιητική σχέση με τον αναπτυξιακό προγραμματισμό.

Τα κυριότερα προβλήματα για τον αναπτυξιακό προγραμματισμό στη χώρα μας είναι:

- Υψηλή ανεργία
- Νέα Φτώχεια – ανάγκη για κοινωνική συνοχή και ενσωμάτωση
- Θέσεις απασχόλησης σε καθεστώς αβεβαιότητας
- Ανάπτυξη πολλών ταχυτήτων (φτωχίες και πλούσιες περιφέρειες)
- Έλλειμμα υποδομών – προστασία περιβάλλοντος
- Επιπτώσεις κλιματικής αλλαγής
- Χαμηλή εξωστρέφεια επιχειρήσεων
- Καταναλωτικός προσανατολισμός της οικονομίας (ανάγκη επιστροφής στην παραγωγή)

1.3.Στρατηγικοί Στόχοι της Ευρώπης 2020

Η χρηματοοικονομική κρίση που έπληξε την παγκόσμια οικονομία το καλοκαίρι του 2007 είναι δίχως προηγούμενο στην ευρωπαϊκή μεταπολεμική οικονομική ιστορία.

Το 2010 γίνεται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, για την στρατηγική «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Αυτή είναι η στρατηγική της Ευρώπης για την ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια, όπου περιγράφονται όλες οι κινητήριες δυνάμεις της ευημερίας και της παραγωγικότητας του αύριο είτε στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, της κλιματικής αλλαγής, της έρευνας και της καινοτομίας, είτε στον αγώνα κατά της φτώχειας.

Η πολιτική συνοχής είναι ένα από τα βασικά εργαλεία υλοποίησης των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Πρόκειται για την μεγαλύτερη επένδυση της ΕΕ στην πραγματική οικονομία με κεντρικό πυλώνα του τριγώνου οικονομικών πολιτικών της ΕΕ που απαρτίζουν η δημοσιονομική εξυγίανση, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και η επένδυση στην ανάπτυξη. Χάρη στο ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το ταμείο συνοχής, παρέχετε υποστήριξη για ευρυζωνική πρόσβαση, νέες ΜΜΕ (start-ups), κοινωνική ένταξη, εκπαίδευση, ενεργειακή απόδοση και δημιουργία θέσεων εργασίας.

Μέχρι στιγμής, οι αναφορές από τα κράτη μέλη έχουν δείξει ότι οι επενδύσεις της πολιτικής συνοχής την περίοδο 2007-2013 η ευρωπαϊκή συγχρηματοδότηση συνιστά μια σταθερή, ασφαλή και μακροπρόθεσμη πηγή επενδύσεων για τα κράτη μέλη.

Πολλές από τις επενδυτικές προτεραιότητες της περιόδου 2014-2020 είναι συναφείς με τις αστικές περιοχές, όπως η προώθηση στρατηγικών μειωμένης χρήσης άνθρακα, η βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος ή η διευκόλυνση της κινητικότητας.

Η πολιτική και οι καινοτομίες που περιλαμβάνει προσφέρουν πρόσθετα εργαλεία σε δήμους και περιφέρειες. Η απαίτηση να διατεθεί ένα μέρος του ΕΤΠΑ για μέτρα που θα υλοποιηθούν απευθείας από υποεθνικές αρχές έχει ως αποτέλεσμα τη βελτιωμένη εταιρική σχέση στην επιλογή και υλοποίηση έργων, και την καλύτερη ποιότητά τους.

Ο Κώδικας Δεοντολογίας, σίγουρα προσθέσει ποιότητα στην υλοποίηση της αρχής της εταιρικής σχέσης, και οι απλοποιημένοι κανόνες για τη σχεδίαση και υλοποίηση στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των κοινοτήτων και η εισαγωγή

ολοκληρωμένων εδαφικών επενδύσεων προωθούν μια συντονισμένη προσέγγιση της εδαφικής ανάπτυξης.

Ο στόχος στρατηγικής Ευρώπης 2020 είναι να παρέχει στρατηγικές κατευθύνσεις για την εδαφική ανάπτυξη, την προώθηση της ενσωμάτωσης της εδαφικής διάστασης στις διάφορες πολιτικές σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και να διασφαλίσει την εφαρμογή της σύμφωνα με τις αρχές της εδαφικής συνοχής.

Η Ε.Ε. έθεσε πέντε φιλόδοξους στόχους, για την απασχόληση, την καινοτομία, την εκπαίδευση, την κοινωνική ένταξη και το κλίμα/ενέργεια, προς επίτευξη μέχρι το 2020. Κάθε κράτος-μέλος έχει υιοθετήσει τους δικούς του εθνικούς στόχους σε κάθε έναν από αυτούς τους τομείς. Συγκεκριμένες δράσεις τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο στηρίζουν τη στρατηγική αυτή.

Οι πέντε στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» της ΕΕ για το 2020 είναι:

- Απασχόληση
Απασχόληση του 75% της ηλικιακής κατηγορίας 20-64 ετών
- Έρευνα και Ανάπτυξη
Το 3% του ΑΕΠ της ΕΕ πρέπει να επενδύεται στην Έρευνα και την Ανάπτυξη
- Κλιματική αλλαγή και ενεργειακή βιωσιμότητα
Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% (ή και 30%, εφόσον οι συνθήκες το επιτρέπουν) σε σχέση με το 1990
Εξασφάλιση του 20% της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
Αύξηση κατά 20% της ενεργειακής απόδοσης
- Εκπαίδευση
Μείωση των ποσοστών πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου κάτω από 10%
Ολοκλήρωση τριτοβάθμιων σπουδών τουλάχιστον για το 40% της ηλικιακής κατηγορίας 30-34 ετών
- Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού

Μείωση τουλάχιστον κατά 20 εκατομμύρια των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Οι βασικές προκλήσεις για τα επόμενα έτη είναι ο τρόπος επίτευξης καλύτερης συνέργειας μεταξύ των πέντε Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Περιφερειακών Ταμείων

και των ταμείων E&A. Χρειαζόμαστε αυτή τη νέα προσέγγιση, αξιοποιώντας τις ανεκμετάλλευτες δυνατότητες των επονομαζόμενων νεώτερων Κρατών Μελών.

Το στρατηγικό πλαίσιο επιτρέπει το συνδυασμό πόρων από διαφορετικά ταμεία, προασπίζει την ολοκληρωμένη προσέγγιση και την αποτελεσματικότητα της υλοποίησης της πολιτικής. Οι κοινές διατάξεις στρατηγικού σχεδιασμού και προγραμματισμού, και ο κοινός κατάλογος θεματικών στόχων προετοιμάζουν το έδαφος για την κοινή ιδιοκτησία των στόχων της «Ευρώπης 2020».

Έχουμε πλέον έναν «κανονισμό ομπρέλα» για τα εργαλεία διαρθρωτικής και επενδυτικής πολιτικής που συνδέονται με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Αυτή συνιστά ένα τεράστιο βήμα προς τα εμπρός για αυξημένη συνεκτικότητα, αντίκτυπο και επιτόπια ορατότητα σε όλη την Ευρώπη. Μέσω των συμβάσεων εταιρικής σχέσης και των επιχειρησιακών προγραμμάτων, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες κάνουν κτήμα τους τη στρατηγική τους και δεσμεύονται να την υλοποιήσουν.

1.4. Τα νέα χωρικά εργαλεία της Πολιτικής Συνοχής

Η εδαφική συνοχή αναγνωρίστηκε ως θεμελιώδης στόχος της ΕΕ και κατοχυρώθηκε στη Συνθήκη της Λισαβόνας. Στο πλαίσιο αυτό, η νέα χάραξη της πολιτικής συνοχής για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 αποδίδει μεγαλύτερη βαρύτητα στη χρήση ολοκληρωμένων και τοποκεντρικών προσεγγίσεων για την προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής. Στους νέους κανονισμούς του ΕΤΠΑ ορίζεται χωριστός προϋπολογισμός, που ανέρχεται στο 5% των δαπανών, για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

Στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων, έχουν θεσπιστεί δύο νέα μέσα για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της εδαφικής συνοχής: η Τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ) και η Ολοκληρωμένη χωρική επένδυση (ΟΧΕ).

Η ΟΧΕ (άρθρο 36 του ΚΚΔ) συμβάλει στην εφαρμογή ολοκληρωμένων εδαφικών στρατηγικών, δεδομένου ότι επιτρέπει την ομαδοποίηση χρηματοδοτήσεων από διάφορους άξονες προτεραιότητας ενός ή περισσότερων επιχειρησιακών προγραμμάτων. Οι ΟΧΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη του στόχου της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, μπορεί όμως να στοχεύουν και σε άλλα είδη εδαφών.

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) αποτελούν εργαλείο ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών συγκεκριμένων χωρικών ενοτήτων. Οι περιοχές αυτές είτε παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν με συνολικό τρόπο, είτε διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν και να μεγιστοποιηθούν με βάση ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο.

Στους στόχους της χωρικής στρατηγικής κάθε περιοχής περιλαμβάνονται η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και απασχόλησης, με κοινωνικούς όρους βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών και τη διατήρηση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος με βάση την αειφόρο προσέγγιση της αναπτυξιακής διαδικασίας.

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ, ΕΚΤ, ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής, μέσω συνδυασμένων επενδύσεων, με αναφορά σε δύο τουλάχιστον Άξονες Προτεραιότητας και με συνδυασμό μίας ή περισσοτέρων συμπληρωματικών επενδυτικών προτεραιοτήτων από διαφορετικούς θεματικούς στόχους, ενός ή περισσοτέρων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Όπου κρίνεται απαραίτητο, δράσεις χρηματοδοτούμενες από συγκεκριμένα μέτρα των Ταμείων ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ, μπορούν να συμπληρώσουν τις ΟΧΕ.

Αποτελούν εργαλείο ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών συγκεκριμένων χωρικών ενοτήτων. Ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας της χωρικής στρατηγικής και του σχεδίου υλοποίησης πρέπει να εξασφαλίζεται με τη συμπληρωματικότητα και συνεκτικότητα των προτεινόμενων δράσεων, καθώς και με την αντιπροσωπευτικότητα του συστήματος διακυβέρνησης.

Όσον αφορά την κατανομή πόρων στις ΟΧΕ και στη ΤΑΠΤΚ, εκτιμάται ότι περίπου το 5% του προϋπολογισμού για την πολιτική συνοχής (περίπου 16 δισεκατομμύρια ευρώ) θα χρησιμοποιηθεί για τα εν λόγω εργαλεία. Είκοσι κράτη μέλη θα χρησιμοποιήσουν ΟΧΕ (13,6 δισεκατομμύρια ευρώ), 17 κράτη μέλη θα χρησιμοποιήσουν ΟΧΕ για την υλοποίηση δράσεων βιώσιμης αστικής ανάπτυξης (7 δισεκατομμύρια ευρώ), όπως ορίζεται στο άρθρο 7 του κανονισμού σχετικά με το ΕΤΠΑ. Όσον αφορά την ΤΑΠΤΚ, συνολικά 18 κράτη μέλη έχουν εκφράσει την πρόθεσή τους να την εφαρμόσουν. Η εφαρμογή βασίζεται κυρίως στο Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και στο υφιστάμενο πρόγραμμα LEADER.

Η ΟΧΕ είναι ιδιαίτερα αναγκαίες στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες, και παράσχουν στήριξη και βοήθεια για τη δημιουργία ικανοτήτων στις περιφερειακές και τοπικές αρχές για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή τέτοιων πρωτοβουλιών ώστε να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στις περιφέρειες που αντιμετωπίζουν σοβαρά και μόνιμα φυσικά και δημογραφικά μειονεκτήματα, βελτιώνοντας την εδαφική τους συνοχή, με στόχο την προαγωγή της ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας, η οποία τελικά θα επιτρέψει την παραμονή του πληθυσμού στις εν λόγω περιοχές.

Η έλλειψη πείρας των τοπικών παραγόντων όσον αφορά αυτά τα μέσα τα κάνει δύσκολα ορατά και κατανοητά ώστε να μπορούν οι χρήστες τους, να τα εφαρμόσουν αποφεύγοντας παράλληλα κάθε πρόσθετο περιττό γραφειοκρατικό φόρτο και καταβάλλοντας περαιτέρω προσπάθειες για την απλούστευση των κανόνων και των διαδικασιών.

Θα μπορούσαν να επιτευχθούν καλύτερες επιδόσεις και μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία αν υπήρχε η κατάλληλη εμπειρία και γνώση καθώς και περισσότερες συνέργειες στο πλαίσιο των ΟΧΕ εφόσον δίνετε η δυνατότητα να χρησιμοποιείται όχι μόνο το ΕΤΠΑ, αλλά και άλλα ταμεία, όπως ορίζεται στους αντίστοιχους κανονισμούς.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να αναληφθούν ενέργειες για τη διάδοση λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με τα συγκεκριμένα κονδύλια και για την ενίσχυση των σημείων επαφής για την παροχή πληροφοριών με στόχο την κατάλληλη τεχνική υποστήριξη όσων επιθυμούν να επωφεληθούν από τα εν λόγω κονδύλια.

Πρέπει να οργανωθούν ενημερωτικά σεμινάρια τα οποία θα τύχουν της ανάλογης προβολής προκειμένου να ενημερωθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι φορείς για τις ευκαιρίες αυτές, τη δημιουργία κατάλληλων εργαλείων ενημέρωσης, και εφαρμογές βέλτιστων πρακτικών .

1.5.Θεσμικό πλαίσιο για Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις

Γενικός Κανονισμός περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα ΕΔΕΤ 1303/2013:

Άρθρο 15 (2) (α) (i) περί του περιεχομένου της Εταιρικής Σχέσης σε ό,τι αφορά στις ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις,

Άρθρο 36, νομική βάση της χρήσης των ΟΧΕ,

Άρθρο 96 (3) (β, γ) περιεχόμενο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων σε ό,τι αφορά στις ΟΧΕ,

Άρθρο 123 (6) (7) περί του ορισμού Ενδιάμεσου Φορέα

Παράρτημα I (3.3) ενθάρρυνση ολοκληρωμένων προσεγγίσεων

Παράρτημα I (6) ρυθμίσεις για να αντιμετωπιστούν καίριες εδαφικές προκλήσεις

Ειδικότερα για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη

Κανονισμός *Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)* 1301/2013:

Άρθρο 7 περί βιώσιμης αστικής ανάπτυξης,

Άρθρο 8 περί καινοτόμων δράσεων στον τομέα της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης,

Άρθρο 9 περί δικτύου αστικής ανάπτυξης.

Κανονισμός *Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ)* 1304/2013:

Άρθρο 12 προβλέψεις για αστική ανάπτυξη.

Κανονισμός *Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ)* 1299/2013

άρθρο 2 (3) (β) ανταλλαγής εμπειριών στη βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

Νόμος για το Σύστημα Διαχείρισης, Ελέγχου και Εφαρμογής

Ν. 4314/2014, άρθρο 13

Οδηγοί Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Guidance for Member States, Programme Authorities and Cities, “Article 7 on Integrated Sustainable Urban Development of the Regulation 1301/2013 on the ERDF

ITI Scenarios (Μελέτη που ανέθεσε η DG Regional and UrbanPolicy σε εξωτερικούς συνεργάτες και αναφέρεται σε πιθανές περιπτώσεις Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων).

1.6. Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού

Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ) θεσμοθετήθηκε τον Ιούλιο του 2008 (ΦΕΚ 128/Α/2008) με σκοπό τον «προσδιορισμό των στρατηγικών κατευθύνσεων για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και την αειφόρο οργάνωση του εθνικού χώρου».

Οι επιμέρους στόχοι του ΓΠΧΣΑΑ είναι η ενίσχυση του διεθνούς ρόλου της Χώρας, η ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης και της χωρικής συνοχής, η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου, η αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκαλούν οι κλιματικές αλλαγές και τέλος, η παροχή ενός συνεκτικού πλαισίου κατευθύνσεων για τα επιμέρους επίπεδα χωροταξικού σχεδιασμού.

Για την προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής στο σύνολο του εθνικού χώρου και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς του στο διεθνές περιβάλλον, επιδιώκεται η πολυκεντρική οργάνωσή του, με το μετασχηματισμό του διπολικού μοντέλου σε πολυκεντρικό και τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλέγματος αστικών πόλων και αξόνων ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο αυτό, και πιο συγκεκριμένα για την ηπειρωτική χώρα προτείνεται:

- ✓ Το διαμορφούμενο δίκτυο αστικών πόλων εντάσσεται σε ένα πλέγμα αξόνων ανάπτυξης, που συναρθρώνεται με τα λοιπά οικιστικά κέντρα, τους μικρότερους οικισμούς και τις περιοχές ανάπτυξης παραγωγικών, οικονομικών και διοικητικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών. Το πλέγμα αυτό υποστηρίζεται από τα στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και υποδομών και διασυνδέεται με τις πύλες εισόδου – εξόδου της χώρας.
- ✓ Για την ενίσχυση της δυναμικής του πλέγματος αυτού και την εξασφάλιση της χωρικής συνοχής με την ισόρροπη, κατά το δυνατό, διάχυση της ανάπτυξης στο σύνολο της επικράτειας, δίδεται έμφαση στη συμπληρωματικότητα των ρόλων των πόλεων, στην εξειδίκευση των περιφερειακών και τοπικών συστημάτων ανάπτυξης, στην ενίσχυση των δικτύων τεχνογνωσίας έρευνας και τεχνολογίας, καθώς και του ανθρώπινου δυναμικού.
- ✓ Κατά τη διαδικασία ολοκλήρωσης των αξόνων ανάπτυξης λαμβάνονται μέτρα για την αντιμετώπιση συγκρούσεων χρήσεων γης που ανακύπτουν αφ' ενός από την ανάγκη ανάπτυξης του αστικού χώρου και σημαντικών για τη χώρα παραγωγικών

δραστηριοτήτων και αφ' ετέρου από την ανάγκη προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της χώρας.

1.7.Οι Θεματικοί Στόχοι της Προγραμματικής περιόδου 2014-2020

Η πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2014-2020 θα διασφαλίσει το μέγιστο αντίκτυπο των ταμείων της ΕΕ, τα οποία θα προσαρμοστούν στις επιμέρους ανάγκες περιφερειών και πόλεων.

Η καλή διακυβέρνηση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο είναι κρίσιμης σημασίας. Η αναμόρφωση της πολιτικής συνοχής δεν θα επιτυγχανόταν ποτέ δίχως την επιτυχημένη συνεργασία με τις περιφερειακές αρχές διαχείρισης.

Η αρχή της εταιρικής σχέσης βρίσκεται στον πυρήνα των μεταρρυθμίσεων και πλέον η συμμετοχή όλων των σχετικών παραγόντων στην υλοποίηση των προγραμμάτων είναι κρίσιμη: αρμόδια υπουργεία, περιφέρειες, δήμοι, επαγγελματικές οργανώσεις, ερευνητικά κέντρα, επιχειρήσεις και κοινωνικοί εταίροι.

Χρειάζεται να αναπτύξουμε περισσότερο νέες εταιρικές σχέσεις και να διατηρήσουμε την υφιστάμενη συνεργασία μεταξύ περιφερειών, πόλεων και φορέων της ΕΕ, προκειμένου τα ταμεία να επικεντρωθούν στις πιο παραγωγικές επενδύσεις και να διασφαλιστεί ο μέγιστος αντίκτυπος στην ανάπτυξη και την απασχόληση.

Οι περιφέρειες θα αναλάβουν την ευθύνη διαμόρφωσης και ενίσχυσης της ευρωπαϊκής πολιτικής ώστε να μπορούμε να μετατρέψουμε αυτή την πολιτική σε μια πραγματική κινητήρια δύναμη για την οικονομική ανάκαμψη της Ευρώπης.

- Κατάλληλα επίπεδα επενδύσεων στις περιφέρειες
Οι επενδύσεις θα συνεχιστούν αλλά το επίπεδο της στήριξης και η εθνική συμβολή θα προσαρμοστεί στο επίπεδο ανάπτυξης της περιφέρειας.
- Στοχευμένη ανάπτυξη
Περίπου 100 δις EUR **στοχεύουν** τους βασικούς τομείς ανάπτυξης. Έχουν συμφωνηθεί έντεκα θεματικές προτεραιότητες για την πολιτική συνοχής.
- Απλούστευση διαδικασιών
Πρέπει να μειωθεί η γραφειοκρατία και να απλοποιηθεί η χρήση των επενδύσεων.
- Διευρυμένη αστική διάσταση

Η αστική διάσταση της πολιτικής θα ενισχυθεί με την διάθεση ενός ελάχιστου επιπέδου πόρων στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ για αξιοποίηση σε ολοκληρωμένα έργα στις πόλεις

- Συνεκτικότητα και συνοχή

Η πολιτική συνοχής πρέπει να είναι απολύτως συνεκτική με την ευρύτερη οικονομική διακυβέρνηση της ΕΕ. Τα προγράμματα είναι συνεκτικά με Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων που έχουν συμφωνηθεί με τα κράτη μέλη και αποτελούν τμήμα του κύκλου συντονισμού οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών

- Λογοδοσία και αποτελέσματα

Θα τεθούν σαφείς μετρήσιμοι στόχοι σε επίπεδο λογοδοσίας και αποτελεσμάτων. Χώρες και περιφέρειες θα πρέπει να ανακοινώσουν προκαταβολικά τους στόχους που σκοπεύουν να επιτύχουν.

- Συντονισμένη δράση

Πρέπει να θεσπιστεί μια κοινή στρατηγική, προκειμένου να διασφαλιστεί καλύτερος συντονισμός και λιγότερες αλληλεπικαλύψεις.

- Προϋποθέσεις χρηματοδότησης

Πριν τη διοχέτευση των κονδυλίων, θα πρέπει να πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των επενδύσεων

- Χρηματοοικονομικά εργαλεία

Θα υπάρξει ενθάρρυνση για αυξημένη χρήση χρηματοοικονομικών εργαλείων, προκειμένου οι ΜΜΕ να λάβουν μεγαλύτερη στήριξη και πρόσβαση στην πίστωση. Τα ταμεία της ΕΕ θα στηρίζουν δάνεια, εγγυήσεις και εισφορές κεφαλαίου μέσω κοινών κανόνων για όλα τα ταμεία.

Η πολιτική συνοχής έχει θεσπίσει 11 θεματικούς στόχους που στηρίζουν την ανάπτυξη για την περίοδο 2014-2020, τα τρία ταμεία στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της ΕΕ (ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το ταμείο συνοχής) θα προσφέρουν στήριξη στους 11 θεματικούς στόχους.

Κατά την περίοδο προϋπολογισμού 2014-2020, ο συντονισμός και η συνεκτικότητα μεταξύ της πολιτικής συνοχής και των άλλων πολιτικών της ΕΕ που συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη, συγκεκριμένα η αγροτική ανάπτυξη και η αλιευτική και θαλάσσια

πολιτική, έχουν ενισχυθεί με τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το ταμείο συνοχής, το Ευρωπαϊκό γεωργικό ταμείο αγροτικής ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ). Τα πέντε αυτά ταμεία είναι γνωστά ως τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ).

Το ΕΤΠΑ εξετάζει τους 11 θεματικούς στόχους, και επικεντρώνεται ιδιαίτερα στις πρώτες τέσσερις βασικές προτεραιότητες, καινοτομία και έρευνα, τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών, μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και τη μετάβαση σε μια οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα.

Απαιτείται από τα κράτη μέλη να επενδύσουν ένα σημαντικό τμήμα του ΕΤΠΑ (μεταξύ 50 %-80 %) σε αυτούς τους τομείς προτεραιότητας που θα απορροφήσουν έως και 100 δις EUR (κοντά στο 30 %) του προϋπολογισμού του ΕΤΠΑ.

Οι 11 ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
2. Ενίσχυση της πρόσβασης, και χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας
3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ), και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το Ταμείο Αλιείας)
4. Ενίσχυση της μετάβασης προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς
5. Προώθηση της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, της πρόληψης και της διαχείρισης του κινδύνου
6. Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών
8. Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας

10. Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και στη δια βίου μάθηση

11. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

1.8.Στρατηγική του Δήμου και Αναπτυξιακές Προτεραιότητες

Οι γενικοί στόχοι τοπικής ανάπτυξης είναι τα κρίσιμα ζητήματα τα οποία πρέπει κατά προτεραιότητα να αντιμετωπίσουν οι Δήμοι κατά την επόμενη περίοδο προκειμένου να εκπληρώσουν καλύτερα την αποστολή τους.

Τα κύρια κριτήρια επιλογής στρατηγικών, στόχων και προγραμμάτων ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, στηρίζονται αφ' ενός στα βασικά συμπεράσματα ανάλυσης της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των Δήμων αφ' ετέρου στο γενικότερο πολιτικό – θεσμικό πλαίσιο, το οποίο καθορίζει, τελικά, τον προγραμματισμό και την εφαρμογή των αναπτυξιακών παρεμβάσεων.

Για την εκτίμηση του γενικότερου πλαισίου του αναπτυξιακού προγραμματισμού των Δήμων, πρέπει να ληφθούν υπόψη επιπλέον, οι εξής παράμετροι:

Η έλλειψη ολοκληρωμένων Ε.Π. λόγω των δανειακών δεσμεύσεων και υποχρεώσεων, εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού στη χώρα περιορίζει σημαντικά τις δυνατότητες να προγραμματίσουν τη δράση τους με βάση τις ανάγκες τους. Το σύνολο των αναπτυξιακών στρατηγικών στόχων σχεδόν ταυτίζεται με τα προβλεπόμενα στο ΕΣΠΑ. Μέσα στο πλαίσιο αυτό καλούνται οι Δήμοι να προσαρμόσουν τους στόχους και τις επιδιώξεις τους.

Οι Δήμοι προκειμένου να προωθήσουν τους στόχους τους, είναι υποχρεωμένοι να αναβαθμίσουν τις διεκδικητικές τους προσπάθειες, τεκμηριώνοντας καλύτερα τις θέσεις και τις προτάσεις τους και βελτιώνοντας τις μεθόδους προώθησής τους.

Στόχος των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (Ο.Χ.Ε.) στη πολιτιστική διαδρομή του Δήμου είναι να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα του κατά τέτοιο τρόπον ώστε μέσα από μία προσέγγιση να επιτύχει:

- αξιολόγηση των τοπικών πόρων και των δυνατοτήτων αξιοποίησής τους
- εύρεσης των αναγκών ανάδειξης, δικτύωσης, προστασίας και προβολής των φυσικών και πολιτιστικών πόρων

- δημιουργία ειδικών υποδομών που θα συμβάλουν στην αύξηση της ελκυστικότητας υπό όρους παροχής υψηλής ποιότητας υπηρεσιών προς τους επισκέπτες-πολίτες
- εστιασμένη ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας
- βελτίωση των ανθρώπινων πόρων και καλλιέργεια του τοπικού ανθρώπινου δυναμικού
- κάλυψη ελλειπών υποδομών (μεταφορές, υποδομές περιβάλλοντος) και του χωρικού και χρονικού προγραμματισμού των παραπάνω έτσι ώστε οι παρεμβάσεις να έχουν την κατά το δυνατό βέλτιστη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα.

1.9.Κριτήρια που χαρακτηρίζουν τις χωρικές στρατηγικές

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη καλείται:

- να αντιμετωπίσει συγκροτημένα τις ιδιαίτερες προκλήσεις στο χωρικό επίπεδο όπου εμφανίζονται,
- να μεγιστοποιήσει τα οφέλη από το ΕΣΠΑ σε χωρικό επίπεδο, οργανώνοντας κατάλληλες συνέργιες Θ.Σ., ΕΔΕΤ, Προγραμμάτων, αλλά και παράλληλων πολιτικών και πηγών χρηματοδότησης,
- να προωθήσει την αποδοτική εφαρμογή των νέων εργαλείων που αφορούν στην Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ), στη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη(ΒΑΑ) και στην Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση(ΟΧΕ).

Σε διαδοχικές περιόδους, τα προγράμματα διαμορφώνονται συχνά ως οχήματα για την άντληση χρηματοδότησης για συγκεκριμένα έργα ή τύπους έργων. Πολλές φορές η σύνδεση με το όραμα που αφορούσε την ανάπτυξη ή την περιφερειακή σύγκλιση, ήταν ασαφή σχετικά με τον τρόπο υλοποίησης των στόχων. Υπάρχει σαφώς ανάγκη να επικρατήσει η λογική των παρεμβάσεων που θα παραπέμπει σε αποτελέσματα με τη θέση των στόχων.

Ωστόσο, είναι θεμελιώδης η ανάγκη να ενσωματωθεί ένα αναπτυξιακό μοντέλο που θα καταδεικνύει την κατανόηση της λειτουργίας της περιφερειακής οικονομίας και του τρόπου με τον οποίο οι χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ παρεμβάσεις «ταιριάζουν» με αναπτυξιακά μοτίβα, τάσεις και παράγοντες.

Για να βελτιωθεί ο προσανατολισμός των προγραμμάτων στα αποτελέσματα, οι περιφέρειες πρέπει να αναπτύξουν προγραμματικές προσεγγίσεις που θα υποστηρίζονται σαφώς από βασικές αναπτυξιακές θεωρίες.

Ρεαλιστικός σχεδιασμός

Οι περιφέρειες χρειάζεται να είναι ρεαλιστικές ως προς τις χρονικές κλίμακες, αναγνωρίζοντας ότι η αλλαγή μπορεί να χρειαστεί περισσότερο του ενός κύκλου προγραμμάτων για να υλοποιηθεί (εξ ου και η ανάγκη για συνέχεια), και δεν πρέπει να είναι υπερβολικά φιλόδοξες σχετικά με το τι μπορεί να επιτευχθεί στο πλαίσιο ενός προγράμματος, ιδίως όταν οι πόροι είναι περιορισμένοι. Σχεδιασμός με γνώση για άλλα επενδυτικά προγράμματα που υλοποιούνται στην περιφέρεια.

Στρατηγικός σχεδιασμός

Οι περιφερειακές αρχές πρέπει να επενδύσουν στη δημιουργία ικανότητας για ανάπτυξη στρατηγικής, έτσι ώστε οι αρχές των προγραμμάτων να μπορούν:

- να σκέφτονται μακροπρόθεσμα,
- να ενημερώνουν και να συζητούν ανοικτά στρατηγικές επιλογές με παράγοντες,
- να αναγνωρίζουν ότι οι προσπάθειες πολιτικής χρειάζεται να είναι μακροπρόθεσμες και άρα να εντάσσουν τον επταετή σχεδιασμό της πολιτικής συνοχής σε ευρύτερες περιφερειακές στρατηγικές,
- να αποδέχονται ότι οι περιφερειακές συνθήκες και οι ανάγκες μπορεί να αλλάξουν ξαφνικά, απαιτώντας έτσι από τα προγράμματα να ανταποκριθούν στην αλλαγή, και
- να κατανοήσουν τις διαφορετικές πτυχές της οικονομικής ανάπτυξης, μέσω της διάδρασης με άλλες πολιτικές και προγράμματα δαπανών.

Η προτεινόμενη από τις ελληνικές αρχές αρχιτεκτονική των Προγραμμάτων θα πρέπει να λειτουργεί με αποτελεσματικό και έγκαιρο τρόπο.

Το σύστημα αυτό πρέπει να εγγυάται τη ανάληψη της ευθύνης, εγγύτητας λήψης αποφάσεων, την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων, ασφαλή και διαφανή δημοσιονομική διαχείριση και λογοδοσία.

Οι ελληνικές εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές πρέπει να εξάγουν συμπεράσματα από την εμπειρία των προηγούμενων περιόδων προγραμματισμού στο πλαίσιο της διοικητικής μεταρρύθμισης.

Κατά περίπτωση, πρέπει να ληφθούν έγκαιρα μέτρα για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική διοικητική ικανότητα των εθνικών, περιφερειακών και δημοτικών αρχών.

Αναφορές περί αυτών των εργαλείων γίνονται τόσο στα κοινοτικά - ευρωπαϊκά προγραμματικά έγγραφα, όσο και στα εθνικά αντίστοιχα, που αφορούν στις πολιτικές και παρεμβάσεις κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, με την εφαρμογή της διαδικασίας σχεδιασμού της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης επιδιώκεται, η συγκροτημένη αντιμετώπιση (και όχι μερικώς κατά Επενδυτική Προτεραιότητα και Θεματικό Στόχο) των ιδιαίτερων αναπτυξιακών προκλήσεων σε χωρικό επίπεδο. Αυτό συντελεί στην μεγιστοποίηση των ωφελειών, με τον προσδιορισμό θεματικών στόχων και κατάλληλων συνεργειών, Διαρθρωτικών Ταμείων και Προγραμμάτων, αλλά και παράλληλων πολιτικών και πηγών χρηματοδότησης.

Επίσης πρέπει να αξιοποιείται η προώθηση της αποδοτικής εφαρμογής των νέων εργαλείων χωρικής ανάπτυξης που αφορούν στην ΟΧΕ.

Όσον αφορά στις γεωγραφικές περιοχές που πλήττονται από τη φτώχεια και για τις οποίες εκτιμάται ότι παρουσιάζουν την αναγκαιότητα σχεδιασμού και υλοποίησης παρεμβάσεων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης, είναι αυτές οι οποίες διέπονται από τα εξής χαρακτηριστικά:

- Περιοχές με ιδιαίτερα οξυμένα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα στα οποία έχει συμβάλει η οικονομική κρίση
- Περιοχές αυξημένης ανεργίας, χαμηλού εισοδήματος των κατοίκων, αστικής φτώχειας
- Περιοχές υποβαθμισμένου φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, αλλαγών χρήσεων γης, αστικής διάχυσης
- Περιοχές αστικής ή βιομηχανικής ρύπανσης, προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή
- Περιοχές περιβαλλοντικής υποβάθμισης, έλλειψης ή υποβάθμισης πρασίνου και ελεύθερων χώρων για τους πολίτες (κοινόχρηστοι και κοινωφελείς)

- Περιοχές που παρατηρούνται ελλείψεις βασικών υποδομών καθώς και υποδομών/ υπηρεσιών που διευκολύνουν την κινητικότητα και την ένταξη στις λειτουργίες της περιοχής των ατόμων με ειδικές ανάγκες
- Περιοχές αποβιομηχάνισης, εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών/ βιοτεχνικών ζωνών στο κέντρο ή τις παρυφές των πόλεων, εξαφάνισης παραγωγικών τομέων και δραστηριοτήτων ή που φιλοξενούν φθίνουσες οικονομικές δραστηριότητες
- Περιοχές που παρατηρούνται ελλείψεις κοινωνικών υποδομών καθώς και δομών/ υπηρεσιών, περιοχές συγκέντρωσης μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων και φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού
- Περιοχές ιδιαίτερου πολιτισμικού χαρακτήρα
- Περιοχές που χαρακτηρίζονται από προβλήματα οργανικής σύνδεσης, προσβασιμότητας και εξυπηρέτησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων και του τοπικού πληθυσμού, του περιαστικού ή ευρύτερου αγροτικού χώρου
- Αστικές περιοχές που συμμετείχαν ή συμμετέχουν στα ευρωπαϊκά προγράμματα αστικής ανάπτυξης RFSC και URBACT

Ανακεφαλαίωση

Αποτυπώνεται μια συνοπτική περιγραφή από την πρώτη διάσκεψη του Ρίο 1992 έως σήμερα γενικά για το Παγκόσμιο και Ευρωπαϊκό πλαίσιο ΟΧΕ, του πλαισίου χάραξης εδαφική και πολιτικής συνοχής στη χώρα, ο αναπτυξιακός σχεδιασμός που περιλαμβάνει μια σειρά σχεδίων που υλοποιούνται σε χωρικό επίπεδο και το υπό διαπραγμάτευση κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την περίοδο 2014- 2020. Την ροή των διαδικασιών της αντίστοιχης περιόδου, και τους θεματικούς στόχους με την κοινωνικοοικονομική κρίση και την ύφεση επίμονα παρούσες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Το Θεσμικό πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Εισαγωγή

Το κεφάλαιο αυτό αναφέρεται στον αναπτυξιακό προγραμματισμό και στο μελλοντικό σχεδιασμό του Δήμου με αντικείμενο το Ε.Π. Με το άρθρο 203 του Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ114/Α') «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΔΚ)», «στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και για την εκπλήρωση της αποστολής τους, οι Δήμοι, υποχρεούνται να εκπονούν επιχειρησιακά προγράμματα.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα περιέχει ένα συνεκτικό σύνολο αξόνων προτεραιότητας για δράσεις τοπικής ανάπτυξης και αποσκοπεί στην υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης».

Η πρόσφατη διοικητική μεταρρύθμιση του προγράμματος «Καλλικράτης»(Ν. 3852/2010) και οι συνεπαγόμενες μεταβολές στο εσωτερικό περιβάλλον των ΟΤΑ δηλαδή νέες αρμοδιότητες, αναδιοργάνωση υπηρεσιών,μετατάξεις υπαλλήλων, διαδικαστικές και διαχειριστικές απαιτούμενες προσαρμογές, δημιουργούν ένα διαφοροποιημένο πλαίσιο.

Επιπλέον, πέραν των χωρικών και διοικητικών μετασχηματισμών που προκύπτουν με το νέο Νόμο, προβλέπονται και μια σειρά θεσμικών αλλαγών σχετικά με τον Επιχειρησιακό Προγραμματισμό των Δήμων.

Στο Επιχειρησιακό πρόγραμμα καθορίζονται οι στρατηγικοί στόχοι ,οι προτεραιότητες της τοπικής ανάπτυξης και η παράλληλη εξειδίκευση των δράσεων της πενταετίας για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Αναφέρονται τα χαρακτηριστικά το θεσμικό πλαίσιο και γίνονται προτάσεις για την βελτίωση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου

Η χρηματοδότηση των δράσεων μέσω ΟΧΕ που περιλαμβάνονται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αναφέρονται σε υφιστάμενες πηγες χρηματοδότησης μέσω των Διαρθρωτικών ταμείων και το Ταμείο Συνοχής.

2.1.Αναπτυξιακός Σχεδιασμός

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός αποτελεί βασικό εργαλείο της Εθνικής και Περιφερειακής Αναπτυξιακής Πολιτικής, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκαλεί η άνιση κατανομή της ανάπτυξης στο χώρο, για την αξιοποίηση των αναπτυξιακών ευκαιριών των χωρικών μονάδων και για τη βελτίωση της ευημερίας των περιφερειών και των κατοίκων τους. υλοποιείται σε πέντε άξονες:

Άξονας1:Βασικές Υποδομές - Περιβάλλον & Ποιότητα Ζωής στο Δήμο

Άξονας2 :Οργάνωση του Χώρου - Μεταφορές & Οικιστική Ανάπτυξη

Άξονας3:Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής & Στήριξη του Κοινωνικού Ιστού

Άξονας4:Ανασυγκρότηση της Τοπικής Οικονομίας - Ανάπτυξη & Απασχόληση

Άξονας 5: Οργάνωση & Διοίκηση του Νέου "Καλλικρατικού" Δήμου

Ο αναπτυξιακός Προγραμματισμός στην Ελλάδα είναι πλήρως εναρμονισμένος με τις προδιαγραφές που τίθενται στο κανονιστικό πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, ακολουθεί τις κατευθύνσεις και τις διαδικασίες προγραμματισμού, που έχουν δρομολογηθεί μέσα από τις διαδοχικές μεταρρυθμίσεις σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο τα τελευταία χρόνια, κατά τη διάρκεια εφαρμογής των τριών Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (από 1989 έως το 2006), του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς για την προγραμματική περίοδο 2007 - 2013 και του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης της περιόδου 2014 - 2020 με το ΕΣΠΑ, και τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΤΕΠ) της Δ' Προγραμματικής περιόδου, τα οποία αφορούν αποκλειστικά τους Κοινοτικούς πόρους που διατίθενται στη χώρα μας.

Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας δεν περιλαμβάνονται στην πολιτική συνοχής. Παράλληλα, υπάρχουν το Πρόγραμμα Σταθερότητας & Ανάπτυξης (ΠΣΑ, κατ' εφαρμογή του αρθρ. 4 του Κανονισμού του ΕΚ ν1466/97), το Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων (στην τελευταία αναθεώρηση του Εθνικού Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης, περιλαμβανόταν ως μέρος αυτού), αλλά και ο σχεδιασμός για το ΠΔΕ και συνολικά για τον προϋπολογισμό.

Τα προγράμματα σταθερότητας και μεταρρυθμίσεων έχουν χρονικό ορίζοντα συνήθως τριετίας, ενώ ο σχεδιασμός για το ΠΔΕ και τον προϋπολογισμό έχουν ετήσια βάση. Τέλος, σε εθνικό επίπεδο εφαρμόζεται εθνική πολιτική προώθησης επενδύσεων (σχέδιο με χωρική διάσταση), όπως περιγράφεται και εφαρμόζεται μέσω του Επενδυτικού Νόμου 3908/2011.

Σε περιφερειακό επίπεδο, ισχύει ο σχεδιασμός για το ΠΕΠ κάθε περιφέρειας, ο οποίος περιλαμβάνει μόνο τους πόρους που έχουν κατανεμηθεί σε κάθε μία, αλλά δεν είναι συνολικός με την έννοια ότι δεν αφορά όλους τους πόρους που θα κατανεμηθούν σε κάθε περιφέρεια από τα άλλα διαθέσιμα προγράμματα (ΤΕΠ, ΠΑΑ, ΕΠΑΛ, ΠΔΕ, Κρατικό Προϋπολογισμό κλπ), αλλά και δεν καλύπτει πλήρως όλους τους τομείς ενδιαφέροντος σε κάθε περιφέρεια.

Το ΕΣΠΑ είναι διαρθρωμένο σε δύο κατηγορίες προγραμμάτων: Τα "Επιχειρησιακά Προγράμματα" και τα "Περιφερειακά Προγράμματα".

Τα «θεματικά» Επιχειρησιακά Προγράμματα (προβλέπονταν εννέα στο ΕΣΠΑ 2007 - 2013, προβλέπονται πέντε στο 2014 - 2020) αντανακλούν τις ανάγκες σε εθνικό επίπεδο. Την αρμοδιότητα της διαχείρισής τους την έχουν τα αντίστοιχα υπουργεία. Για παράδειγμα, την ευθύνη του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Διοικητική Μεταρρύθμιση", το οποίο επιβλέπει έργα σχετικά με την απλοποίηση και τον εξορθολογισμό της δημόσιας διοίκησης, την έχει το υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης, δομή πλέον του υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης.

Αντιστοίχως, τα δεκατρία Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα αντανακλούν τις ανάγκες σε τοπικό επίπεδο και υλοποιούνται από τις δεκατρείς περιφέρειες της χώρας.

Ο εθνικός αναπτυξιακός σχεδιασμός είναι αποτέλεσμα μίας απαιτητικής προσπάθειας προτάσεων και συγκεκριμένου προτεραιοτήτων και καλύπτει μια πολυεπίπεδη προσέγγιση που αγγίζει τις συνολικές αναπτυξιακές επιλογές της οικονομίας και της κοινωνίας της χώρας, τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την οικονομική συγκυρία και τις αντικειμενικές δυνατότητες αποτελεσματικής και αποδοτικής υλοποίησης των έργων.

Οι ευρωπαϊκές πολιτικές και επιδιώξεις αναδεικνύουν σε μεγάλο βαθμό την έννοια της τοπικής ανάπτυξης. Η ανάπτυξη αυτής της μορφής αποσκοπεί στην αποκέντρωση της διοίκησης και των διαδικασιών του σχεδιασμού και του προγραμματισμού, αναβαθμίζοντας το ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Για την προώθηση του σκοπού αυτού, δημιουργήθηκαν εργαλεία άσκησης περιφερειακής πολιτικής, που καλούνται επιχειρησιακά προγράμματα. Αυτά διαχωρίζονται σε τομεακά και περιφερειακά, που αποτελούν οριζόντιες και κάθετες πολιτικές επιδιώξεις αντίστοιχα, προωθώντας κοινοτικούς και εθνικούς στρατηγικούς στόχους.

2.2 . Θεσμικό πλαίσιο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Με τα άρθρα 203-207 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006), θεσπίστηκε για πρώτη φορά, η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από του πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. .

Με το άρθρο 266 Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) επιβεβαιώνεται η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού.

Το Υπουργείο Εσωτερικών (ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α) με σχετικές υπουργικές αποφάσεις και εγκυκλίους που εξέδωσε έδωσε κατευθύνσεις στους ΟΤΑ α΄ βαθμού για την κατάρτιση των Ε.Π., όπως με:

- την Υπουργική Απόφαση 18183, ΦΕΚ 534, Β, 13/4/2007 στην οποία καθορίστηκε η δομή και το περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α.
- την αρ. 45/58939/25-10-2006 Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών για το σκοπό, τη διάρθρωση και τους στόχους των Ε.Π.
- την αρ. 66/50837/14-9-2007 Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών, σχετικά με τις διαδικασίες κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΟΤΑ α΄ βαθμού
- το Προεδρικό Διάταγμα 185/2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α΄ βαθμού» με το οποίο καθορίστηκε η διαδικασία κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων.
- την Υπουργική Απόφαση 5694/3-2-2011 σύμφωνα με την οποία τροποποιείται η ΥΑ18183/13-4-2007
- το Προεδρικό Διάταγμα 89/29-11-2011 (ΦΕΚ Α΄ 213/2011) με το οποίο τροποποιείται το ΠΔ185/2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α΄ βαθμού».

Οι προηγούμενες θεσμικές ρυθμίσεις αποσκοπούν στην εισαγωγή μόνιμων εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων προγραμματισμού στους ΟΤΑ. Στόχος είναι η διαδικασία του προγραμματισμού, της παρακολούθησης και της μέτρησης των αποτελεσμάτων των δράσεων των Ο.Τ.Α., να αποτελέσει μια σταθερή εσωτερική λειτουργία, στην οποία θα συμμετέχει σεόλες τις φάσεις, με συγκεκριμένο ρόλο, το ανθρώπινο δυναμικό τους.

2.3.Κύρια χαρακτηριστικά των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Στα επιχειρησιακά προγράμματα δήμων, μελετάται η δομή τους, τα χαρακτηριστικά τους, το θεματικό τους περιεχόμενο και το θεσμικό τους πλαίσιο, μέσω των οποίων ενισχύεται ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης και εξυπηρετούνται ταυτόχρονα κοινοί στόχοι.

Τα επιχειρησιακά προγράμματα δήμων αποσκοπούν στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης μίας περιοχής, στην προστασία του περιβάλλοντος, στη διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής και στη βελτίωση της διοικητικής και λειτουργικής ικανότητας του δήμου ως οργανισμού.

Η δομή αυτών των προγραμμάτων είναι κοινή και περιλαμβάνει τον στρατηγικό σχεδιασμό (ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης και διατύπωση στρατηγικής για το δήμο), επιχειρησιακό προγραμματισμό (διαμόρφωση δράσεων πολιτικής για την υλοποίηση της στρατηγικής) και οικονομικό προγραμματισμό (προγραμματισμός και παρακολούθηση πορείας προγράμματος).

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου αποτελεί εργαλείο για την άσκηση του αναπτυξιακού του ρόλου, με τα εξής χαρακτηριστικά:

α. Είναι ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής ανάπτυξης και βελτίωσης της διοικητικής ικανότητας του ΟΤΑ :

Αποτελεί πρόγραμμα αναπτυξιακών υποδομών και τοπικών επενδύσεων, αλλά και πρόγραμμα για τη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών και των Νομικών προσώπων που εποπτεύονται από το Δήμο. Είναι πρόγραμμα, πολυτομεακού χαρακτήρα, με εύρος θεματικών αντικειμένων αντίστοιχου του φάσματος των θεμάτων που απασχολούν την καθημερινή λειτουργία του ΟΤΑ. Καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων του Δήμου και εν δυνάμει το σύνολο των τοπικών υποθέσεων.

β. Αποτελεί το πενταετές πρόγραμμα δράσης του ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων του:

Στις προτεραιότητες του προγράμματος αντανakλάται η βούληση και το όραμα της Δημοτικής Αρχής καθώς και οι προτεραιότητες του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Το όραμα της εκάστοτε δημοτικής αρχής αποτυπώνεται στη στρατηγική και αναλύεται σε πενταετές πρόγραμμα δράσης του ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων του και τέλος σε ετήσιο πρόγραμμα δράσης της κάθε υπηρεσίας του δήμου και των Νομικών Προσώπων του.

γ. Είναι οργανικό στοιχείο της καθημερινής λειτουργίας και διοίκησης του Δήμου και μέρος του προγραμματικού του κύκλου:

Η σύνταξη του επιχειρησιακού προγράμματος είναι η αρχική φάση της διαδικασίας προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης του Δήμου. Η διαδικασία αυτή αποτελεί το διαρκές αντικείμενο ενασχόλησης των αιρετών οργάνων, των προϊσταμένων και της αρμόδιας Υπηρεσίας Προγραμματισμού και Ανάπτυξης του.

δ. Υλοποιείται μέσω του ετήσιου προγράμματος δράσης του ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων του:

Σκοπός της σύνταξης του ετήσιου προγράμματος δράσης είναι η εξειδίκευση του συνολικού πενταετούς επιχειρησιακού προγράμματος σε ετήσιο πρόγραμμα των υπηρεσιών. Ο ετήσιος προγραμματισμός στοχεύει στον επιμερισμό των δράσεων του πενταετούς προγράμματος στις υπηρεσίες, οι οποίες υλοποιούν τμήματα του επιχειρησιακού προγράμματος

ε. Εκπονείται με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων :

Κατά τη διαδικασία σύνταξης του συμμετέχουν με σαφώς καθορισμένο τρόπο:

- Αιρετά όργανα (Δημ. Συμβούλιο, Επιτροπές, Αντιδήμαρχοι, ΔΣ Νομικών Προσώπων, Συμβούλια Τοπικών και Δημοτικών Κοινοτήτων)
- Υπηρεσιακά στελέχη (Προϊστάμενοι υπηρεσιών, Διευθυντές Νομικών Προσώπων, στελέχη της Υπηρεσίας Προγραμματισμού και Ανάπτυξης)
- Τοπικοί φορείς και ομάδες δημοτών με σημαντικό βαθμό συμβολής στην τοπική ανάπτυξη ή/και στη λειτουργία του ΟΤΑ
- Φορείς του διοικητικού συστήματος της χώρας (πχ Περιφέρεια)

στ. Αξιοποιεί δείκτες επίδοσης:

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα διατυπώνει μετρήσιμους στόχους, η επίτευξη των οποίων παρακολουθείται μέσω της αξιοποίησης συστήματος δεικτών επίδοσης. Για την παρακολούθηση της εξέλιξης της τιμής των δεικτών αξιοποιούνται τα στοιχεία (εσόδων / δαπανών, πόρων, εκροών, αποτελεσμάτων στους αποδέκτες) που τηρούνται στις βάσεις δεδομένων του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος του Δήμου.

Η λήψη των αποφάσεων προγραμματισμού δεν στηρίζεται μόνο στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, αλλά και στις ανάγκες και προσδοκίες των κατοίκων και του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου, όπως αυτές διατυπώνονται στις διαδικασίες συμμετοχής.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα αποτελεί το βασικό πλαίσιο κατεύθυνσης, προσδιορισμού και συντονισμού των ενεργειών όλων των οργάνων διοίκησης και υπηρεσιών και είναι ευρύτερα γνωστό στους εργαζόμενους του ΟΤΑ, προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι του.

Αποτελεί προϊόν συλλογικής εργασίας όλων των δομών του Δήμου και οδηγεί στην ανάληψη δεσμεύσεων μεταξύ των διαδοχικών ιεραρχικών επιπέδων, σε ότι αφορά την υλοποίηση του τμήματος εκείνου στο οποίο αυτά εμπλέκονται.

2.4. Σκοπός των πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Σκοπός των πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων είναι η προώθηση της Δημοτικής και της εσωτερικής ανάπτυξης του Δήμου, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις αναπτυξιακού σχεδιασμού σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και τις νέες αρμοδιότητες που ορίζει το Πρόγραμμα Καλλικράτης.

A) Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα κατά κύριο λόγο προσδιορίζει τις νέες δραστηριότητες που πρέπει να εκτελέσει ο Δήμος στο πλαίσιο των θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων του, με απώτερους σκοπούς :

1. την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος της περιοχής και τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής, με παρεμβάσεις στους τομείς (ενδεικτικά):

- Της προστασίας και της αειφόρου διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος
- Της βελτίωσης και διαχείρισης του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
- Των τεχνικών υποδομών και των δικτύων εξυπηρέτησης

2. τη βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας των κατοίκων της περιοχής του, με παρεμβάσεις στους τομείς (ενδεικτικά):

- Της Κοινωνικής Πολιτικής και της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης
- Της Υγείας
- Της Παιδείας / Δια βίου μάθησης/ Πολιτισμού / Αθλητισμού
- Της Ισότητας των Φύλων και των Ευκαιριών

3. τη βελτίωση της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης, με παρεμβάσεις στους τομείς(ενδεικτικά):

- Των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων
- Της απασχόλησης

B) Εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου ως οργανισμού

Εκτός από τις δράσεις για την προώθηση της Δημοτικής και τοπικής ανάπτυξης το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου ως δημόσιου οργανισμού (ως φορέα παροχής συλλογικών αγαθών και υπηρεσιών αλλά και ως θεσμού διασφάλισης της υλοποίησης πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών), με σκοπούς τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της νομιμοποίησης της λειτουργίας της. Ειδικότερα οι σχετικές δράσεις αποσκοπούν :

- στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων και στην καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη
- στη βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας των υπηρεσιών της, της ανάπτυξης του υφιστάμενου προσωπικού, της μηχανοργάνωσης, της προμήθειας εξοπλισμού και της εξασφάλισης γης και κτιριακών εγκαταστάσεων

- στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου, μέσω του μεσοπρόθεσμου οικονομικού προγραμματισμού, της παρακολούθησης του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών και της ορθολογικότερης οικονομικής διαχείρισης

Γ) Ανάπτυξη των συνεργασιών του Δήμου

Ο ρόλος του Δήμου, πλέον των οριοθετημένων από το θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτες, είναι να μεριμνά για τη συνολική ευημερία της περιοχής του. Η διοίκηση γίνεται αντιληπτή όχι μόνο ως διοίκηση για τη παροχή ορισμένων πάγιων υπηρεσιών του Δήμου, αλλά ως μέριμνα για το σύνολο των τοπικών υποθέσεων. Σ' αυτή την κατεύθυνση το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου πρέπει να επισημαίνει τη συμβολή που μπορούν να έχουν στην ανάπτυξή του Δήμου:

- Οι τοπικοί κοινωνικοί και οικονομικοί φορείς (ιδιωτικές επιχειρήσεις, σύλλογοι και μη κυβερνητικές οργανώσεις)
- Οιόμοροι Δήμοι
- Οι λοιποί φορείς του πολιτικο-διοικητικού συστήματος της χώρας (Κεντρικοί φορείς και Περιφέρεια)

Επομένως, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εκτός από τις υπηρεσίες, τα έργα και τις ρυθμίσεις για τα οποία είναι αρμόδιος ο Δήμος, είναι δυνατό να εντοπίζει δραστηριότητες που ανήκουν στην αρμοδιότητα άλλων φορέων και να προσδιορίζει τις αναγκαίες ενέργειες συνεργασίας και συντονισμού με αυτούς.

Το πρόγραμμα εκτός των άλλων στοχεύει επίσης, στην αναβάθμιση του επιπέδου συνεργασίας του Δήμου με φορείς του ιδιωτικού, δημόσιου και κοινωνικού τομέα, σε τοπικό, διαπεριφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, για τη συντονισμένη προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την από κοινού παροχή υπηρεσιών ή υλοποίηση δράσεων και συμφωνιών.

2.5. Δομή του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Στον Επιχειρησιακό Προγραμματισμό οι γενικοί στρατηγικοί στόχοι εξειδικεύονται σε ειδικότερους στόχους. Ακολουθώς κάθε άξονας εξειδικεύεται σε μέτρα που αντιστοιχούν σε έναν ή περισσότερους στόχους και πρέπει να επιτευχθούν στην επόμενη πενταετία. Για

την επίτευξη των στόχων κάθε μέτρου σχεδιάζεται ένα ολοκληρωμένο υποπρόγραμμα δράσεων, που μπορεί να είναι κατηγορίες έργων ή μεγάλα έργα, τα οποία ενδεικτικά μπορεί να περιλαμβάνουν σχεδιασμό, μελέτη, κατασκευή και συντήρηση συγκοινωνιακών, αντιπλημμυρικών, λιμενικών κτιριακών έργων, έρευνες και μελέτες, ενέργειες κατάρτισης, ενέργειες δημοσιότητας, κανονιστικές ρυθμίσεις. Στον Επιχειρησιακό Σχεδιασμό είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται δράσεις διαπεριφερειακής και διαβαθμιδικής συνεργασίας.

Το Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνει:

1. Στρατηγικό Σχέδιο.
2. Επιχειρησιακό Σχέδιο.
3. Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης.

2.5.1. Στρατηγικό Σχέδιο

Ο στρατηγικός σχεδιασμός περιλαμβάνει αρχικά την περιγραφή και την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης και ειδικότερα την ανάλυση των δημοσίων προβλημάτων, χρόνιων καταστάσεων ή ζητημάτων οικονομικής, κοινωνικής ή άλλης φύσης, που επιζητούν λύση, ρύθμιση ή βελτίωση. Επίσης καταγράφονται τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης, τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα της περιοχής της οι δυνατότητες και οι υφιστάμενες αδυναμίες των υπηρεσιών και των Νομικών Προσώπων της, οι ευκαιρίες και οι περιορισμοί από εξωγενείς παράγοντες.

Μετά την υφιστάμενη κατάσταση ακολουθεί η διατύπωση του αναπτυξιακού οράματος. Στη συνέχεια προσδιορίζεται η στρατηγική με τον καθορισμό γενικών στρατηγικών στόχων, όπως η προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης, η αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας, η ικανοποίηση των αναγκών των αποδεκτών των υπηρεσιών, η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης.

Στο τελευταίο τμήμα του στρατηγικού σχεδιασμού προσδιορίζονται οι αναπτυξιακές προτεραιότητες και εκφράζονται με την μορφή αξόνων. Οι άξονες αυτοί ενδεικτικά μπορεί να αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, στην οικονομική ανάπτυξη, στην απασχόληση. Δεσμευτική είναι η ύπαρξη ενός τουλάχιστον άξονα που αφορά στην γενική οργάνωση και λειτουργία, σε οριζόντιες ή υποστηρικτικές

λειτουργίες του Δήμου και των Νομικών της Προσώπων και γενικότερα στην συνολική βελτίωση της διοικητικής ικανότητας.

Στόχος του είναι ο προσδιορισμός των κρίσιμων ζητημάτων στα οποία πρέπει να επικεντρώσει ο Δήμος τις προσπάθειές του για την εισαγωγή εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων προγραμματισμού, παρακολούθησης και μέτρησης των δράσεών του για την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη κατανομή και αξιοποίηση πόρων, τη χάραξη σχεδίου ανάπτυξης, την επίσπευση της ωρίμανσης και υλοποίησης των δράσεων, την ανάπτυξη δικτύων με άλλους φορείς και ευρύτερες συνεργασίες με άλλους φορείς. Συγκεκριμένα :

α. αποτυπώνονται τα χαρακτηριστικά της γεωγραφικής ενότητας του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του, ως οργανισμών και αξιολογείται η υφιστάμενη κατάσταση

β. διατυπώνεται το αναπτυξιακό όραμα για την περιοχή και οι κατευθυντήριες αρχές, που πρέπει να διέπουν τον τρόπο λειτουργίας του και τον τρόπο διοίκησης των τοπικών υποθέσεων,

γ. προσδιορίζεται η στρατηγική του προκειμένου να επιτευχθεί το όραμά του.

2.5.2. Αναπτυξιακό Όραμα

Η διατύπωση της αποστολής και του οράματος, είναι ένα στοιχείο κρίσιμης σημασίας για τον Δήμο, όπως και για κάθε οργανισμό. Σκοπός της διατύπωσης της αποστολής και του οράματος είναι να εξασφαλίσει πως όλοι οι ενδιαφερόμενοι (stakeholders), εσωτερικά και εξωτερικά του Δήμου, έχουν την ίδια αντίληψη για το που βρίσκεται σήμερα ο Δήμος και πολύ περισσότερο για το ποια κατεύθυνση θα ακολουθήσει και που σκοπεύει να φθάσει στο άμεσο μέλλον.

Η αποστολή, όσο και το όραμα, βοηθούν στον καθορισμό των προτεραιοτήτων του, είναι στοιχείο κρίσιμης σημασίας για την πορεία του Δήμου. Αποστολή (mission): Η αποστολή αναφέρεται στον σκοπό της λειτουργίας του Δήμου. Ουσιαστικά περιγράφει τον λόγο της ύπαρξής του, ως φορέα και ως Οργανισμού. Η Αποστολή, περιγράφεται και αναλύεται σε σημαντικό βαθμό στον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

Από το περιεχόμενο του άρθρου 75 του Κώδικα, προκύπτει ξεκάθαρα η Δήλωση της Αποστολής (mission statement): «Αποστολή του Δήμου, είναι η Διεύθυνση και Ρύθμιση όλων των Τοπικών Υποθέσεων, σύμφωνα με τις αρχές της Επικουρικότητας και της Εγγύτητας, με στόχο την προστασία του Περιβάλλοντος, την Ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της Ποιότητας Ζωής της Τοπικής Κοινωνίας» Αναλύοντας εκτενέστερα την πιο πάνω διατύπωση της Αποστολής, μπορούμε να πούμε πως ο Δήμος έχει ως αποστολή τα παρακάτω:

- Ενίσχυση της Τοπικής Ανάπτυξης
- Ενίσχυση της Προστασίας και Διαχείρισης του Φυσικού Περιβάλλοντος
- Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής και της Εύρυθμης Λειτουργίας του Δήμου
- Ενίσχυση της Απασχόλησης
- Ενίσχυση της Κοινωνικής Προστασίας και της Αλληλεγγύης
- Προώθηση της Παιδείας, του Αθλητισμού και του Πολιτισμού
- Ενίσχυση της Πολιτικής Προστασίας
- Τήρηση των αρμοδιοτήτων τους ως Φορείς Κρατικού Χαρακτήρα

Η εκπλήρωση της Αποστολής του Δήμου επιτυγχάνεται μέσα από την στελέχωσή του, όπως αυτή περιγράφεται στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του και μέσα από την αποτελεσματική κατανομή ευθυνών και αρμοδιοτήτων στα διαφορετικά τμήματα.

Βασική προϋπόθεση για να μπορέσει να επιτύχει ο Δήμος τους μελλοντικούς του σκοπούς και τις επιδιώξεις του, είναι να έχει πλήρως αποσαφηνίσει ποιοι ακριβώς είναι αυτοί οι σκοποί και αυτές οι επιδιώξεις. Τα παραπάνω επιτυγχάνονται μέσα από την αποκρυστάλλωση και την διατύπωση του Οράματος.

Το Όραμα είναι η ιδεατή κατάσταση για το μέλλον. Αναλυτικότερα, το Όραμα αποτυπώνει την εικόνα του Δήμου όπως αυτή θα προκύψει στο μέλλον, εάν όλες οι ενδιάμεσες επιδιώξεις επιτευχθούν με απόλυτη επιτυχία. Ένα κρίσιμο στοιχείο για τη διατύπωση του οράματος του Δήμου είναι να είναι κατανοητό και να προσφέρει σε όλους τους ενδιαφερόμενους την αίσθηση για το ποια ακριβώς κατεύθυνση σκοπεύει να ακολουθήσει ο Δήμος.

Με βάση τα παραπάνω η Δήλωση του Οράματος (vision statement) του Δήμου μπορεί να διατυπωθεί ως εξής: «Όραμά μας είναι ένας Δήμος να αποτελεί σύγχρονο αναπτυξιακό πρότυπο, πρότυπο που υπηρετεί την Κοινωνία στο σύνολό της και θέτει διαρκώς τα

θεμέλια της ευημερίας των δημοτών του» Ισόρροπη ανάπτυξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής των δημοτών με ανάδειξη της ελκυστικότητας της περιοχής ως παραγωγικού πόλου, με σεβασμό στην πολιτιστική και φυσική κληρονομιά. Ανταπόκριση στις προσδοκίες των δημοτών με οργανωτική και λειτουργική βελτίωση και προγραμματισμό δράσεων, με τη βοήθεια εξειδικευμένου προσωπικού, τεχνικών μεθόδων και σύγχρονων μέσων.

Εκτός από τη διατύπωση του Οράματος και της Αποστολής είναι η διατύπωση των Αξιών (values) ή διαφορετικά, των κατευθυντήριων γραμμών (guiding principles). Οι Αξίες του Δήμου είναι αυτές οι οποίες τον καθοδηγούν διαρκώς κατά την εκπλήρωση της αποστολής του καθώς επίσης και στο ταξίδι της επίτευξης του Οράματος. Αναλυτικότερα, οι Αξίες είναι συγκεκριμένες νοοτροπίες ή πολιτικές που πρόκειται να ακολουθήσει ο Δήμος, και όλες οι στρατηγικές και οι δράσεις που θα διατυπωθούν και θα αναλυθούν στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος .

2.5.3. Βασική επιδίωξη

Η λειτουργία της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης σε ευρύτερο γεωγραφικό επίπεδο, θα πρέπει να συνοδεύει με τη ριζική αναθεώρηση του τρόπου με τον οποίο ο Δήμος καταγράφει / ιεραρχεί τα τοπικά προβλήματα και σχεδιάζει/ προγραμματίζει και παρεμβαίνει για την αντιμετώπισή τους.

Παράλληλα αξιοποιεί τις Τεχνολογίες της Πληροφορικής και Επικοινωνιών σε συνδυασμό με οργανωτικές αλλαγές και νέες δεξιότητες, ώστε να βελτιωθούν η παροχή δημοτικών υπηρεσιών και οι δημοκρατικές διαδικασίες. Ο δομικός εξορθολογισμός των δημοτικών υπηρεσιών με την παράλληλη απρόσκοπτη ενσωμάτωση των νέων μεταβιβαζομένων αρμοδιοτήτων, καθώς και η δημιουργία μεγαλύτερων Δήμων, γεωγραφικά και πληθυσμιακά, οδηγεί στην ανάγκη σχεδιασμού οργανωτικών δομών με χαρακτηριστικά όπως:

- Σαφή οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων των υπηρεσιών, αποφυγή της επικάλυψης των αρμοδιοτήτων με σκοπό τον περιορισμό των δυσλειτουργιών, της σύγχυσης και της αναποτελεσματικότητας.
- Αποφυγή του κατακερματισμού των λειτουργιών και της διάχυσης της ευθύνης, της πολυδιάσπασης των υπηρεσιών σε πολλές μικρού μεγέθους ενότητες και της διασποράς ομοειδών αντικειμένων σε διαφορετικές μονάδες.

- Δημιουργία δομών που να προβλέπουν την χωρική αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων και των υπηρεσιών στο βαθμό που χρειάζεται, ενώ παράλληλα εξασφαλίζει τη δυνατότητα συντονισμού και παρακολούθησης των Αποκεντρωμένων αρμοδιοτήτων και υπηρεσιών.

2.5.4. Διαχειριστική Επάρκεια

Ο Δήμος οφείλει να έχει διαχειριστική επάρκεια η οποία αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για να ενταχθεί ο δήμος ως τελικός δικαιούχος, στο νέο ΕΣΠΑ. Είναι σημαντικό να έχει προετοιμαστεί για την συμπλήρωση του φακέλου, και την αυτοαξιολόγηση, ώστε να εντοπιστούν έγκαιρα τα σημεία που χρειάζονται βελτίωση. Η διαχειριστική ικανότητα αξιολογείται με βάση τρεις άξονες:

1. Διοικητική επάρκεια

Εφόσον η πράξη υλοποιείται, ο δήμος έχει επάρκεια τόσο οργανωτικής δομής/ εμπλεκομένων υπηρεσιών, όσο και διαδικασιών διαχείρισης και υλοποίησης έργων.

2. Επιχειρησιακή ικανότητα

Εφόσον η δράση υλοποιείται, σύμφωνα με την απόφαση ένταξης, ο δήμος καλύπτει το κριτήριο της επιχειρησιακής ικανότητας.

3. Χρηματοοικονομική επάρκεια

Εξετάζεται μόνο στις περιπτώσεις της β φάσης, όπου αποδεικνύεται, ότι ο δικαιούχος πρέπει να καταβάλει ίδιους πόρους.

2.6. Επιχειρησιακό Σχέδιο

Το επιχειρησιακό Σχέδιο περιλαμβάνει άξονες ,μέτρα, στόχους και δράσεις που εξειδικεύουν την στρατηγική του Δήμου. Για την κατάρτιση του επιχειρησιακού σχεδίου απαιτείτε εξειδίκευση των μέτρων και των στόχων σε δράσεις και η συνοπτική περιγραφή του σχεδίου δράσης για κάθε αρμόδια υπηρεσία.

- προσδιορίζονται οι αναπτυξιακές προτεραιότητες, σύμφωνα με τις οποίες διαρθρώνεται το Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες και τα θεσμοθετημένα εργαλεία χωρικού σχεδιασμού καθώς και την προώθηση της μακροπεριφερειακής στρατηγικής. Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες του Δήμου διατυπώνονται με τη μορφή αξόνων οι οποίοι εξειδικεύονται περαιτέρω σε μέτρα,κάθε μέτρο εξειδικεύεται σε στόχους. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του κάθε μέτρου, κάθε υπηρεσία καταρτίζει αρμοδίως σχέδια δράσης. Οι δράσεις είναι δυνατό να είναι κατηγορίες έργων ή μεγάλα έργα ή επαναλαμβανόμενες λειτουργίες των υπηρεσιών και των οργάνων διοίκησης,
- προσδιορίζονται δράσεις υπερτοπικής σημασίας και προώθησης διαδημοτικών συνεργασιών διασφαλίζοντας τις αρχές της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης ομαδοποιούνται και ελέγχονται οι δράσεις για την επίτευξη των στόχων του κάθε μέτρου,
- ιεραρχούνται και προγραμματίζονται οι δράσεις καθορίζεται το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους, συσχετίζονται οι δράσεις με οικονομικές πηγές και συμπληρώνεται σχετικό έντυπο-πίνακας προγραμματισμού,
- καταγράφονται οι συνολικά διαθέσιμοι πόροι ανά πηγή χρηματοδότησης και οι προϋποθέσεις άντλησης όπως υπολογίζονται κατά τη χρονική περίοδο κατάρτισης του επιχειρησιακού σχεδίου,
- εκτιμώνται τα έσοδα του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του, ανά πηγή χρηματοδότησης για κάθε έτος της πενταετίας,
- υπολογίζονται συνοπτικά οι λειτουργικές και οι επενδυτικές δαπάνες των δράσεων του προγράμματος για κάθε έτος της πενταετίας,
- καταρτίζονται οι χρηματοδοτικοί πίνακες του προγράμματος ανά έτος και πηγή χρηματοδότησης.

2.6.1. Μεθοδολογία Ανάπτυξης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Η διαδικασία κατάρτισης του επιχειρησιακού προγράμματος ακολουθεί ένα συγκεκριμένο μεθοδολογικό πλαίσιο και συγκεκριμένα:

- ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου , με έμφαση στον τρόπο που αυτό επηρεάζει τη λειτουργία του Δήμου, ώστε να καταγραφούν τα προβλήματα και οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται
- ανάλυση του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου με σκοπό να εντοπιστούν οι αδυναμίες, αλλά και τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζονται στην οργανωτική του δομή και τη λειτουργία του
- συνεργασία του Δήμου με όμορους Δήμους, αλλά και την περιφέρεια, ώστε να συντονιστούν δράσεις που αφορούν στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη
- διατύπωση του οράματος, της στρατηγικής και του προγραμματισμού
- εξειδίκευση του επιχειρησιακού προγράμματος σε άξονες, δράσεις, μέτρα, προϋπολογισμούς και χρονοδιαγράμματα.
- Υιοθέτηση δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης

2.6.2. Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του προγράμματος

Για την παρακολούθηση του Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος Καταρτίζονται Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης οι οποίοι διακρίνονται σε Δείκτες Εισροών, Εκροών και Αποτελέσματος.

Οι Δείκτες αξιοποιούνται για την ποσοτικοποίηση των στόχων, προκειμένου αυτοί να καταστούν μετρήσιμοι.

2.6.3. Προγραμματισμός Ε.Π. 2014 - 2019

Στην τρέχουσα πενταετή περίοδο (2014-2019), οι Δήμοι οφείλουν να σχεδιάσουν τον Επιχειρησιακό τους Πρόγραμμα το οποίο τυγχάνει χρονικά να συμπίπτει με τον σχεδιασμό της νέας προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και την εφαρμογή των νέων Ε.Π. της πολιτικής συνοχής 2014-2020, προσφέροντάς τους την ευκαιρία για έναν αποτελεσματικό σχεδιασμό και προγραμματισμό στοχευόμενων δράσεων βάσει των πραγματικών αναγκών τους, για να μπορέσουν να απορροφήσουν όσον το δυνατόν περισσότερους πόρους από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ).

Οι Δήμοι για να μπορέσουν να εκμεταλλευτούν την ευκαιρία αυτή, προσαρμόζουν τις δομές και τις πολιτικές του στις νέες αρχές, κανόνες, όρους και προϋποθέσεις της νέας

πολιτικής συνοχής μέσα από την εκπόνηση μίας τοπικής στρατηγικής ολοκληρωμένης ανάπτυξης, αξιοποιώντας τα νέα χωρικά εργαλεία (ΟΧΕ), και οφείλουν να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στους άξονες προτεραιότητας και τις χρηματοδοτικές πηγές, σύμφωνα με τις ανάγκες τους και το πως θα μπορέσουν να απορροφήσουν περισσότερους πόρους από τα ΕΔΕΤ.

Καλούνται οι Δήμοι στη νέα προγραμματιστική περίοδο μέσω του Επιχειρησιακού Προγραμματισμού τους, να παρουσιάσουν ποιοι θα είναι οι εμπλεκόμενοι φορείς και οι συνεργαζόμενες δομές ως δυνητικοί δικαιούχοι των δράσεων των Τομεακών, αλλά και των ΠΕΠ για την πραγματοποίηση των στόχων τους, μιας και η διεκδίκηση των πόρων από τα ΕΔΕΤ θα είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστική λόγω της σημερινής οικονομικής δυσπραγίας.

Η χρηματοδότηση σημαντικών έργων του Επιχειρησιακού Προγράμματος έχει αναζητηθεί στους πόρους των ΕΣΠΑ 2007-2013 και 2014-2020 . Σ' αυτήν την φάση λαμβάνουμε υπόψη όλες τις προτάσεις που υπάρχουν (ΕΣΠΑ, Περιφέρεια) οπότε συντάσσουμε ένα ολοκληρωμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα το οποίο βασίζεται σε όλους τους άξονες έργων, δράσεων κλπ. Εγκεκριμένο Ολοκληρωμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα κατά την κατάρτιση λαμβάνονται υπόψη όλοι οι άξονες ώστε οι Δήμοι να έχουν την δυνατότητα στο μέλλον να συμπεριληφθούν σε όλα τα προγράμματα.

Από τα εγγεγραμμένα έργα των Δήμων, τα περισσότερα αφορούν τεχνικά έργα τα οποία συνδέονται με τους παρακάτω τέσσερις θεματικούς στόχους:

ΘΣ 4: Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

γ) Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης

ΘΣ 5: Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων

β) Προαγωγή επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφάλιση ανθεκτικότητας στις καταστροφές και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης καταστροφών

ΘΣ 6: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

γ) Διατήρηση, προστασία, προαγωγή και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

ε) Ανάλυση δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, για την ανάπλαση των πόλεων, αναζωογόνησης και απολύμανσης των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων, τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και τον περιορισμό του θορύβου

ΘΣ 9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και οποιωνδήποτε διακρίσεων

α) Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και στις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, στη μείωση των ανισοτήτων όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης με τη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα

β) Παροχή στήριξης για φυσική, οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων κοινοτήτων εντός αστικών και αγροτικών περιοχών

γ) Παροχή στήριξης για κοινωνικές επιχειρήσεις

δ) Επενδύσεις που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων

i) Ενεργός ένταξη, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, και της ενεργού συμμετοχής και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας

ii) Κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά. Προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ένταξης σε κοινωνικές επιχειρήσεις καθώς και την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της οικονομίας της αλληλεγγύης

Με βάση τα ανωτέρω παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει σύνδεση -συνάφεια των δύο προγραμματικών χρόνων σχεδιασμού του Επιχειρησιακού Προγράμματος και της ΟΧΕ ως προς την αυτοτροφοδοτούμενη εξωστρεφή και αειφορική ανασυγκρότηση, προσδιορίζοντας τις αναπτυξιακές προτεραιότητες, σύμφωνα με τις οποίες διαρθρώνεται το Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες και τα θεσμοθετημένα εργαλεία χωρικού σχεδιασμού καθώς

και την προώθηση της μακροπεριφερειακής στρατηγικής, εστιασμένη στην παγκόσμια ταυτότητα, τις αξίες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

2.7. Προτάσεις βελτίωσης του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου

Η εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου διασφαλίζεται μέσω της βελτίωσης των χαρακτηριστικών του στις ακόλουθες ενότητες:

- Δραστηριότητες & Διαδικασίες λειτουργίας
- Οργάνωση & Συνεργασίες
- Ανθρώπινο Δυναμικό & Υλικοτεχνική Υποδομή
- Οικονομικά

Βελτίωση του εσωτερικού περιβάλλοντος

- Πρόταση για την αποτελεσματική εφαρμογή των επιχειρησιακών προγραμμάτων
- Μεγαλύτερη συνεργασία δομών υλοποίησης με το Τμήμα Λογιστηρίου.
- Ενίσχυση δράσεων δικτύωσης.
- Λήψη αποφάσεων για τη τακτική και καθολική αξιολόγηση του προγράμματος.
- Βελτίωση της διαδημοτικής συνεργασίας και για την από κοινού αξιοποίηση των προγραμμάτων, ΟΧΕ.
- Διαρκής ενημέρωση και κατάρτιση στελεχών για ευκαιρίες και διαδικασίες
- Στελέχωση και κατάρτιση των υπηρεσιών και τμημάτων αναπτυξιακού σχεδιασμού και προγραμματισμού
- Βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.
- Βελτίωση των διαδικασιών διαβούλευσης και δημοσιότητας.
- Προτυποποίηση διαδικασιών και δημιουργία κανονισμού και διαγράμματος ροής των επιβαλλόμενων ενεργειών του έργου.
- Δημιουργία διαδημοτικού δικτύου υποστήριξης

Βελτίωση του εξωτερικού περιβάλλοντος

- Η αντιμετώπιση των στενοτήτων των δομών των δήμων

- Η συγκρότηση κοινού οργάνου κάθε Περιφέρειας με την αντίστοιχη Περιφερειακή Ένωση Δήμων (ΠΕΔ)
- Η μεγαλύτερη εμπλοκή των κοινωνικών φορέων
- Η εμπλοκή και ενεργοποίηση των Επιτροπών Διαβούλευσης των Δήμων
- Η αξιοποίηση του θεσμού των μετατάξεων για ενίσχυση των διευθύνσεων προγραμματισμού
- Η ποιο ουσιαστική συμμετοχή της ΜΟΔ και της ΕΕΤΑΑ στην εκπαίδευση και ενημέρωση των στελεχών προγραμματισμού και διαχείρισης προγραμμάτων
- Η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών του ΥΠΑΑΝ (π.χ. ΕΥΣΣΑΑΠ, ΕΥΣ, ΓΓ Επενδύσεων και Ανάπτυξης) με τις Διευθύνσεις Προγραμματισμού των Δήμων.
- Αναβάθμιση της λειτουργίας του δικτύου ΠΕΔ-ΚΕΔΕ-ΕΕΤΑΑ.

Ανακεφαλαίωση

Τα πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα συνιστούν ολοκληρωμένα προγράμματα τοπικής και οργανωτικής ανάπτυξης των Δήμων. Στο ανωτέρω κεφάλαιο παρατηρήσαμε τα χαρακτηριστικά των Ε.Π., τη δομή, το στρατηγικό σχεδιασμό, τον αναπτυξιακό σχεδιασμό και τη βασική επιδίωξη του Ε.Π. των Δήμων . Για την κατάρτισή τους λαμβάνουμε υπόψη τις κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και προτάσεις για την βελτίωση εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων για την αποτελεσματική αξιοποίηση του Ε.Π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Συσχέτιση του Ε.Π. Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου με την ΟΧΕ ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας

Εισαγωγή

Οι ΟΤΑ είναι σε θέση να γνωρίζουν τόσο τις ιδιαιτερότητες κάθε περιφέρειας και εθνικής ένωσης, όσο και τα ουσιαστικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Για το λόγο αυτό, έχουν επίγνωση των δεδομένων εκείνων που συμβάλλουν στην άμβλυνση των ανισοτήτων που εμφανίζονται, όπως επίσης και να λειτουργήσουν σε τοπικό επίπεδο αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα κάθε περιοχής προς την ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης.

Επομένως, οι περιφερειακές και τοπικές αρχές πρέπει να αποτελέσουν τους βασικούς διαμορφωτές σε ό,τι αφορά το σχεδιασμό των εθνικών στρατηγικών, στο πλαίσιο του «Ευρώπη 2020», αλλά και τους κύριους παράγοντες στην υλοποίηση των στρατηγικών αυτών. Ο Δήμος Μεσολογγίου εγκαίρως διέγνωσε τις προοπτικές που ανοίγονται μέσω του νέου ΔΚΚ στη δημιουργία αναπτυξιακών προγραμμάτων και δράσεων από τους ΟΤΑ, σχεδίασε το 2007 το πρώτο επιχειρησιακό πρόγραμμα προκειμένου να διαθέτει το κατάλληλο εργαλείο για την καλύτερη υλοποίηση των στόχων και σχεδίων του προς όφελος των δημοτών του και της περιφέρειας γενικότερα. Τα κοινοτικά προγράμματα και οι ευρωπαϊκοί πόροι, από τα οποία οι Δήμοι μπορούν να ωφεληθούν ως δικαιούχοι, είναι μία παράμετρος που πρέπει να διερευνάται εγκαίρως, ώστε να επιτυγχάνεται η επιτυχής λειτουργία τους. Το Επιχειρησιακό πρόγραμμα δόθηκε σε εξωτερικό συνεργάτη και παρά το γεγονός ότι ολοκληρώθηκε σαν διαδικασία δεν υλοποιήθηκε στο Δήμο έμεινε επί της ουσίας μόνο σαν μια ολοκληρωμένη εργασία στο συρτάρι.

Το 2011 με το ν 3852/2010 το νόμο του Καλλικράτη προέβει στην εκπόνηση Επιχειρησιακού Προγράμματος με την συμμετοχή υπηρεσιακών παραγόντων.

Με την εκπόνηση του δεύτερου Επιχειρησιακού Προγράμματος 2014-2019 το οποίο συμπίπτει και την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 δίνεται η δυνατότητα να διερευνηθούν και να αξιοποιηθούν προτεραιότητες και δράσεις των τοπικών και περιφερειακών πόρων.., για την προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής

ενώ παράλληλα μέσω των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων δίνονται προτεραιότητες για τις υπάρχουσες αναπτυξιακές ευκαιρίες.

Σημαντική είναι η εκπόνηση Επιχειρησιακού προγράμματος στην αξιοποίηση, ανάπτυξη, διαχείριση, συντήρηση και προστασία των φυσικών πόρων, στην εισαγωγή καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στο παραγωγικό σύστημα, στην υποστήριξη και ανάπτυξη νέων συλλογικών δομών, στην κοινωνική ανάπτυξη και γενικότερα στην ανάπτυξη του Δήμου Μεσολογγίου.

3.1. Δεδομένα του χώρου Περιβάλλοντος

Ο Δήμος της Ιεράς πόλης του Μεσολογγίου είναι δήμος του νομού Αιτωλοακαρνανίας. Βρίσκεται στο νότιο τμήμα του νομού και περιβάλλει την ομώνυμη λιμνοθάλασσα. Ο δήμος αποτελείται από οκτώ δημοτικά διαμερίσματα και έχει πληθυσμό 34.416 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ του 2011. Η έκταση που καλύπτει ο δήμος είναι 674,13 km², έδρα του δήμου είναι το Μεσολόγγι. Με την εφαρμογή του σχεδίου αυτοδιοικητικής μεταρρύθμισης Καλλικράτης, ενσωματώθηκε στον διευρυμένο δήμο Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου. Ο **Δήμος Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου** είναι δήμος της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας που συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Αιτωλικού, Μεσολογγίου και Οινιάδων. Βρίσκεται στο Νότιο τμήμα του Νομού, μεταξύ των ποταμών Αχελώου και Ευήνου, σε απόσταση περίπου 35 χιλιομέτρων από το Αγρίνιο και 37 χιλιομέτρων από το Αντίρριο και περιβάλλει την ομώνυμη λιμνοθάλασσα.

3.2. Χωροταξική εξέλιξη του Μεσολογγίου από το 1864 μέχρι σήμερα

«Η Χαρτογραφική – Πολεοδομική αναδρομή της Ι.Π. Μεσολογγίου», που επικρατούσε στο Μεσολόγγι πριν από το 1821, στηρίζονταν μόνο στην παρατήρηση και στις πληροφορίες από τους κατοίκους της κάθε περιοχής. Ένας χάρτης αναγράφονταν σχεδόν πάντα και με γεωγραφικές συντεταγμένες, με τον εξάντα και παρατηρήσεις στα αστέρια και τον ήλιο τα πήγαιναν πολύ καλά οι θαλασσοπόροι. Το Μεσολόγγι αποκτά ρυμοτομικό σχέδιο που υπογράφηκε στις 15 Ιουνίου του 1864. Από τότε μέχρι σήμερα πλέον των 100 χρόνων καμιά τροποποίηση δεν έγινε για να διευθετηθεί ο χώρος. Το όραμα, της ΟΧΕ για την περιοχή είναι, η καθιέρωση ενός νέου οικο-αναπτυξιακού και χωροταξικού προτύπου

βασισμένου στο ενδογενές ανθρώπινο, φυσικό και πολιτιστικό κεφάλαιο της περιοχής της λιμνοθάλασσας Μεσολογίου-Αιτωλικού.

3.3. Προγραμματισμός –σχεδιασμός έργων

Ο δήμος Μεσολογίου κατέθεσε προτάσεις στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας προκειμένου να διευκολύνει στην υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού, ιδιαίτερα στον αστικό και περιαστικό χώρο της πόλης. Η βασική επιδίωξη συνίσταται στην λειτουργική και αισθητική αναβάθμιση του πολεοδομικού περιβάλλοντος της πόλης και τη στροφή της πόλης προς το παράκτιο μέτωπο. Επιχειρείται να βελτιωθούν οι πολεοδομικές παράμετροι που ορίζουν τη λειτουργία της πόλης μέσα από την εφαρμογή ειδικών εργαλείων που μπορούν να συμβάλλουν στην κατεύθυνση αυτή. Με την ΟΧΕ έχει την δυνατότητα σύζευξης του αναπτυξιακού σχεδιασμού του δήμου με τον ευρύτερο χωρικό σχεδιασμό της Περιφέρειας.

Αναλυτικά οι προτάσεις του δήμου Μεσολογίου:

α. Τοπικός χωρικός σχεδιασμός

Απαιτείται Τοπικός χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός , κατά προτεραιότητα στις Δημοτικές Ενότητες ώστε να προστατευτούν οι φυσικοί και πολιτισμικοί πόροι και να βελτιωθεί το σύστημα διαχείρισης των παραγωγικών συντελεστών.

β. Αναπλάσεις

Το ιστορικό κέντρο του Δήμου και ο παράκτιος αστικός και περιαστικός χώρος , διαθέτει πλήθος φυσικών και πολιτισμικών πόρων ιστορικών τόπων, ιερών ναών, μοναστηριακών και αμυντικών συγκροτημάτων. Σκοπός είναι η στροφή της πόλης προς τη θάλασσα μέσα από τη λειτουργική σύνδεση του ιστορικού κέντρου με την ακτή. Στοιχεία της παρέμβασης αποτελούν τόσο ο εμπλουτισμός του παράκτιων δραστηριοτήτων όσο και η βελτίωση της συνδεσιμότητας του αστικού ιστού με την ακτή.

γ. Χωροθέτηση

Οι τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες και ιδιαίτερα αυτές που αφορούν στον πρωτογενή τομέα παρέχουν τη δυνατότητα καθετοποίησης μέσα από μεταποιητικές μονάδες οι οποίες όμως σήμερα χωροθετούνται στο εθνικό και επαρχιακό δίκτυο και στις εισόδους της πόλης.

δ. Υποδομές ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής

Δεδομένης της υψηλής ζήτησης που εμφανίζει η περιοχή για υποδομές ελλιμενισμού και φιλοξενίας σκαφών αναψυχής, δίνεται η δυνατότητα αξιοποίησης της έκτασης νότια της υφιστάμενης μαρίνας και μελλοντική δημιουργία μαρίνας «αστικού τύπου» στον παράκτιο χώρο σε επαφή με την πόλη

3.4. Σχέδιο Δράσης του Δήμου

Σύμφωνα με το στρατηγικό σχεδιασμό του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου 2015-2019 , όπως αυτό εγκρίθηκε με την 264/2015 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου μας και επικυρώθηκε με την υπ' αριθμ. 161889/7270/1/12/2015 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, υπάρχει ένας ρεαλιστικός σχεδιασμός και μετάφραση της Στρατηγικής του Δήμου και των μέτρων-στόχων.

Η οικονομική δυσχέρεια, η έλλειψη πόρων και η αναμονή χρηματοδοτούμενων δράσεων, μας υποχρεώνει να συντάξουμε σχέδιο δράσης κυρίως βασιζόμενοι στις χρηματοδοτήσεις του ΕΣΠΑ και στους ίδιους πόρους.

Κάθε δράση που εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εξυπηρετεί έναν Θεματικό Στόχο. Ο περιορισμός αυτός σε πολλές περιπτώσεις αποκλείει την ολοκληρωτική προσέγγιση για την δημιουργία επένδυσης η οποία έχει πολλαπλές επιπτώσεις και εξυπηρετεί ταυτόχρονα ένα σύνολο στρατηγικών προτεραιοτήτων οι οποίες δεν εντάσσονται αναγκαστικά σε ένα και μόνο πρόγραμμα.

Η πρόταση του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου προβλέπει την χρήση της ΟΧΕ ως εργαλείο για την «δημιουργία κινητήρων ανάπτυξης και την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων πολύ-τομεακού χαρακτήρα, με την μέγιστη δυνατή αποδοτικότητα των διαθέσιμων δημόσιων πόρων.

Το αρχικό χρονοδιάγραμμα του Ε.Π. περιλαμβάνει το σύνολο των δράσεων που θα περιληφθούν στην ΟΧΕ. Ο χρονισμός των δράσεων γίνεται στο σύνολο του χρονικού ορίζοντα 2014-2020 με κριτήρια το αναμενόμενο αποτέλεσμα κάθε δράσης, και την συμπληρωματικότητά του.

Για κάθε δράση λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός κύκλος ζωής της ώστε να διασφαλίζεται η επάρκεια των απαιτούμενων πόρων για την επιτυχή εξέλιξή της.

Με βάση την υφιστάμενη κατάσταση του Δήμου και των κρίσιμων ζητημάτων διαμορφώνονται το Ε.Π. 2015-2019 το οποίο αφορά τόσο την τοπική όσο και την οργανωτική - λειτουργική ανάπτυξη καλύπτοντας τις αναπτυξιακές υποδομές και επενδύσεις καθώς και τη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας του Δήμου και των νομικών προσώπων του.

Από το Ε.Π. προκύπτουν οι ακόλουθοι άξονες και μέτρα προτεραιότητας τα οποία ακολουθούν αναλυτικά :

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής

Μέτρο 1.1. Η Ποιότητα της Αστικής Ζωής , Υποδομές, Περιβάλλον. Επίλυση θεμάτων χωροταξικού –πολεοδομικού χαρακτήρα

1.1.1. Αναπλάσεις γειτονιών

1.1.2. Ολοκληρωμένη αστική ανάπλαση –αναβάθμιση του παραλίμνιου μετώπου της πόλης του Μεσολογγίου (Αξιοποίηση χρηματοδοτικού εργαλείου ΟΧΕ)

1.1.3. Βελτίωση, προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος

1.1.4. Διαχείριση αστικού και περιαστικού πρασίνου

1.1.5. Βελτίωση, συντήρηση και κατασκευή πεζοδρομίων, κοιμητηρίων και δημοτικής περιουσίας.

1.1.6. Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικών κτιρίων και δημοτικού φωτισμού

1.1.7. Αντιπλημμυρική και αντιπυρική προστασία, μέτρα πρόληψης και σχεδιασμού.

1.1.8. Σύγχρονη και ολοκληρωμένη διαχείριση/ αξιοποίηση αποβλήτων- διαχείριση ανακυκλώσιμων υλικών

1.1.9. Επίλυση θεμάτων χωροταξικού – πολεοδομικού χαρακτήρα

1.1.10. Εκσυγχρονισμός των κυκλοφοριακών μελετών

1.1.11. Επεμβάσεις σε δίκτυα ύδρευσης –άρδευσης –αποχέτευσης, επίλυση χρόνιων προβλημάτων

1.1.12. Προώθηση του ποδηλάτου ως μέσου μετακίνησης και ψυχαγωγίας

1.1.13. Βελτίωση οδικού δικτύου

1.1.14. Δημιουργία πρότυπων παιδικών χαρών

1.1.15. Δημιουργία δομών για επίλυση προβλημάτων αδέσποτων ζώων

Μέτρο 1.2: Διαχείριση Αξιοποίηση των Υδάτινων Οικοσυστημάτων

1.2.1. Περιβαλλοντική διαχείριση του εθνικού πάρκου Λιμνοθαλασσών Μεσολογίου-Αιτωλικού, καθώς και των ποταμών Ευήνου – Αχελώου

1.2.2. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση

1.2.3. Αναβάθμιση/ αξιοποίηση εγκαταστάσεων αρμοδιότητας Λιμενικού ταμείου

1.2.4. Δημιουργία υδατοδρομίου

1.2.5. Αξιοποίηση υποστηρικτικές παρεμβάσεις για θεραπευτικό τουρισμό

Μέτρο 1.3: Τα Μεγάλα χρηματοδοτούμενα έργα

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ –ΥΓΕΙΑ -ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΠΑΙΔΕΙΑ -ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Μέτρο 2.1: Η προστασία, Προβολή και ανάδειξη της ιστορικής –αρχαιολογικής –πολιτιστικής Κληρονομιάς

2.1.1. Αξιοποίηση υφιστάμενων και δημιουργία νέων πολιτιστικών υποδομών

2.1.2. Αναβάθμιση εκδηλώσεων Εορτών Εξόδου

2.1.3. Αναβάθμιση ετησίων τοπικών εκδηλώσεων

2.1.4. Αναβάθμιση του Φεστιβάλ Οινιάδων

2.1.5. Ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας του Δήμου

2.1.6. Ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα πολιτισμού και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς

2.1.7. Δημιουργία δράσεων έκφρασης των κατοίκων και των πολιτιστικών συλλόγων

2.1.8. Δημιουργία εθελοντικών ομάδων και ανάπτυξη δράσεων εθελοντισμού

2.1.9. Ενίσχυση και αναβάθμιση του ρόλου των Αδελφοποιημένων με το Δήμο μας

2.1.10. Ανάδειξη – συντήρηση μουσειακών χώρων

2.1.11. Ψηφιοποίηση –χρήση ψηφιακής τεχνολογίας για αποτύπωση και ανάδειξη του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Μέτρο 2.2 : Κοινωνική Πολιτική – Υγεία

2.2.1 Βελτίωση υφιστάμενων και δημιουργία νέων προγραμμάτων και δομών κοινωνικής φροντίδας, μέριμνας.

2.2.2 Βελτίωση παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας

2.2.3 Εφαρμογή προγράμματος αγωγής, πρόληψης και πληροφόρησης σε θέματα υγείας

Μέτρο 2.3 : Παιδεία -Αθλητισμός

2.3.1. Αναβάθμιση και αξιοποίηση υφιστάμενων υποδομών άθλησης

2.3.2. Αδειοδότηση αθλητικών εγκαταστάσεων για ενεργειακή αναβάθμιση

2.3.3. Στήριξη και ενθάρρυνση του ερασιτεχνικού και μαζικού αθλητισμού

2.3.4. Ολοκλήρωση νέων υποδομών εκπαίδευσης, συντήρηση και ανάπλαση και των παλαιών δομών.

2.3.5. Ενίσχυση υπαρχουσών και δημιουργία νέων υποδομών δημιουργικής απασχόλησης

2.3.6. Συνέχιση της υλοποίησης προγραμμάτων δια βίου μάθησης

2.3.7. Δημιουργία νέων υποδομών άθλησης

Μέτρο 2.4 : Τα Μεγάλα χρηματοδοτούμενα έργα

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Μέτρο 3.1 : Τουριστική Αξιοποίηση

3.1.1. Ενίσχυση και βελτίωση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής,

3.1.2. προβολή των χαρακτηριστικών και των σημείων ενδιαφέροντος του Δήμου

3.1.3. Τουριστική αξιοποίηση των υπαρχουσών πολιτιστικών μνημείων

3.1.4. Προώθηση -Αξιοποίηση Αεροδρομίου για τουριστική χρήση

3.1.5. Ενίσχυση συνεργασίας με άλλους δήμους για προώθηση του τουρισμού

3.1.6. Προώθηση εναλλακτικού τουρισμού (π.χ. Θρησκευτικού,θεραπευτικού)

Μέτρο 3.2 : Έξοδος στο Θαλάσσιο Άξονα

3.2.1. Ακτοπλοϊκή σύνδεση με νησιά Ιονίου

3.2.2. Αξιοποίηση της Μαρίνας- businessplane λιμένος

3.2.3. Αξιοποίηση των ακτών, παραλιών και παρόχθιας ζώνης.

3.2.4. Προώθηση ναυταθλητικών δραστηριοτήτων

3.3.1. Διαμόρφωση αναπτυξιακών σχεδίων (σχεδίων δράσης) για την οικονομική ανάπτυξη του Δήμου, σε συνεργασία με όμορους Δήμους

3.3.2. Ενδυνάμωση της πρωτογενούς παραγωγής και προώθηση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας

3.3.3. Αξιοποίηση του ακαδημαϊκού και ερευνητικού δυναμικού της ευρύτερης περιοχής του Δήμου

3.3.4. Συνεργασία με αναπτυξιακούς φορείς, κοινωνικούς και παραγωγικούς

Μέτρο 3.3: Οικονομικοί τομείς και παραγωγικότητα

3.3.5. Προώθηση τοπικών προϊόντων με Ονομασία προέλευσης

3.3.6. Ενίσχυση νεοφυών επιχειρήσεων (start –up)

3.3.7. Καθετοποίηση της πρωτογενούς παραγωγής

Μέτρο 3.4 : Τα Μεγάλα χρηματοδοτούμενα έργα

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Μέτρο 4.1 : Οργάνωση του Δήμου

4.1.1. Συστέγαση υπηρεσιών του Δήμου

4.1.2. Καταγραφή δημοτικής περιουσίας Δημιουργία περιουσιολογίου

4.1.3. Αξιοποίηση δημοτικής ακίνητης περιουσίας

4.1.4. Βελτίωση οικονομικής διαχείρισης

4.1.5. Αναδιοργάνωση και ορθολογική λειτουργία των Νομικών Προσώπων του Δήμου

4.1.6. Τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικών Υπηρεσιών

4.1.7. Προμήθεια, συντήρηση και αναβάθμιση μηχανολογικού, τεχνολογικού και λοιπού εξοπλισμού

Μέτρο 4.2: Ανθρώπινο Δυναμικό

4.2.1. Βελτίωση διοικητικής ικανότητας, αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του Δήμου

4.2.2. Επιμόρφωση και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του

Μέτρο 4.3: Τα Μεγάλα χρηματοδοτούμενα έργα

Μειονεκτήματα στη Δομή του Ε.Π. του Δήμου

Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζονται για την εφαρμογή του επιχειρησιακού προγράμματος συνοψίζονται στα εξής:

- Ασαφής πολιτική που προκαλεί διαρκή, ετήσιο σχεδιασμό.
- Περιορισμένο επίπεδο τεχνογνωσίας στα Τμήματα Κοινωνικής Πολιτικής, και Λογιστηρίου.
- Συγκεντρωτικές τάσεις ανάθεσης αρμοδιοτήτων-υπευθυνότητας.

- Αβεβαιότητα εξωτερικού περιβάλλοντος.
- Μη ύπαρξη κατάλληλου λογισμικού για την ηλεκτρονική παρακολούθηση και αξιολόγηση του προγράμματος.
- Μη πραγματοποίηση καθολικής αξιολόγησης του προγράμματος ανά τακτά διαστήματα (πχ έτος).

3.5.Στόχοι Στρατηγικής

Η ΟΧΕ, του Δήμου αποτελεί ένα εργαλείο για την υποστήριξη της καινοτομικής ανάπτυξης σε μία συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή .

Αντλεί πόρους από περισσότερα τους ενός Ευρωπαϊκά ταμεία και περισσότερα του ενός Επιχειρησιακά Προγράμματα δημιουργώντας έναν ευέλικτο χρηματοδοτικό μηχανισμό που ξεπερνά τους περιορισμούς χρηματοδότησης και τους περιορισμούς που μπορούν να θέτουν οι επιμέρους Θεματικοί Στόχοι και Χρηματοδοτικές Προτεραιότητες του κάθε ταμείου και του κάθε επιμέρους Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Οι "Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις" χρηματοδοτούνται μέσω των ΠΕΠ και μέσω πόρων που διατεθούν οι Περιφέρειες. Η επιλογή, έγκριση και χρηματοδότηση των στρατηγικών γίνεται στο πλαίσιο διαβούλευσης περιφερειακών αρχών με κριτήρια που αφορούν στην καταλληλότητα της στρατηγικής για κάθε "Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση", στη συμβολή τους στην βέλτιστη επίτευξη των αποτελεσμάτων του Προγράμματος, στη διαχειριστική επάρκεια την τεχνική ετοιμότητα και την ικανότητα μόχλευσης πόρων του φορέα.

Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΧΕ δομείται ως εξής:

Η Περιφέρεια ορίζει, το πλαίσιο των στόχων, κατευθύνσεων και κριτηρίων που θέτει το ΕΣΠΑ και τις εξειδικευμένες οδηγίες/κατευθύνσεις της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, τις συγκεκριμένες στρατηγικές τους με βάση τα προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια και τους συγκεκριμένους τύπους χωρικών ενοτήτων στο εσωτερικό τους.

Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα επιλέγουν τα εργαλεία με τα οποία θα υλοποιήσουν τη στρατηγική τους σε ό,τι αφορά στους πόρους ΕΤΠΑ και ΕΚΤ Τοπική Ανάπτυξη με Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση και ορίζουν αντιστοίχως τους τύπους χωρικών ενοτήτων, τα κριτήρια επιλογής τους, το αναγκαίο ελάχιστο περιεχόμενο των τοπικών σχεδίων και τα κριτήρια αξιολόγησης τους, τους Θεματικούς Στόχους,

Επενδυτικές Προτεραιότητες και τύπους δράσεων που καλύπτονται από τη στρατηγική ανά εργαλείο, τη χρηματοδότηση της στρατηγικής συνολικά και ανά εργαλείο, τις στρατηγικές, σχεδιαστικές, εφαρμοστικές και χρηματοδοτικές συνέργιες με τα άλλα Προγράμματα.

Οι περιφέρειες κατηγοριοποιούνται ανάλογα με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕγχΠ) τους σε περισσότερο ανεπτυγμένες, μετάβασης ή λιγότερο ανεπτυγμένες.

Σύμφωνα με αυτό, τα ταμεία μπορούν να διαθέσουν μεταξύ 50 % και 85 % της συνολικής χρηματοδότησης ενός έργου. Το υπόλοιπο της χρηματοδότησης μπορεί να προέλθει από δημόσιες (εθνικές ή περιφερειακές) ή ιδιωτικές πηγές. Ο πρωταρχικός στόχος της πολιτικής είναι να αποβούν οι περιφέρειες και οι πόλεις πιο ανταγωνιστικές, στηρίζοντας την ανάπτυξη και δημιουργώντας θέσεις εργασίας.

Ενώ ο σκοπός της ΟΧΕ είναι απλός, ο Σχεδιασμός της αποδεικνύεται πολύπλοκος αφού:

- ενέχει τόσο την κατανόηση της Χωρικής Στρατηγικής Ανάπτυξης που διαθέτει η Περιφέρεια, όσο και της εθνικής όπως αυτή διατυπώνεται στα Τομεακά προγράμματα,
- απαιτεί δυνατότητα ανάδειξης των καινοτομιών και διαχείρισης της στρατηγικής της καινοτομίας,
- απαιτεί την σύνθεση δράσεων από περισσότερα του ενός Επιχειρησιακά προγράμματα
- προϋποθέτει τον συντονισμό και τον συγχρονισμό της Διαχειριστικής Αρχής και των εμπλεκόμενων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων για την υλοποίηση των δράσεων αυτών, και
- επιβάλλει τον σχεδιασμό ενός μηχανισμού διοίκησης της ΟΧΕ

Στην περιοχή υπάρχει πληθώρα αναγκών, η επιτυχία της Στρατηγικής έγκειται στον προσδιορισμό εκείνων των αναγκών που πρέπει να ικανοποιηθούν πρωταρχικά και στο καθορισμό συγκεκριμένων στόχων που πρέπει να επιτευχθούν ως αποτέλεσμα της παρέμβασης που επιλέχθηκε για να υλοποιηθεί.

Η προτεινόμενη ΟΧΕ στα πλαίσια του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020 αξιοποιεί και προωθεί τις στρατηγικές της Περιφέρειας με τους ακόλουθους θεματικούς

στόχους, ενδεικτικές προτεραιότητες, ειδικούς στόχους, το είδος δράσης και ενδεικτικό Προϋπολογισμό. Είναι δυνατόν να επεκτείνονται σε μεγαλύτερο αριθμό Θεματικών Στόχων και Επενδυτικών Προτεραιοτήτων ώστε να καλύπτουν εκείνους τους τύπους δράσεων που η συγκεκριμένη στρατηγική τεκμηριωμένα υποδεικνύει ως αναγκαίους και κατάλληλους.

Οι Θεματικοί Στόχοι που αφορούν στην εφαρμογή της περιοχής μας ορίζονται κατά σειρά προτεραιότητας, είναι οι ακόλουθοι:

(ΘΣ2) βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

(ΘΣ3) βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

(ΘΣ6) προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

Στην απόφαση του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας για την «έγκριση στρατηγικού Σχεδίου Ολοκληρωμένης χωρικής Επένδυσης για άλλες χωρικές επένδυσης στην περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου- Αιτωλικού» έχουμε τους ακόλουθους Θεματικούς Στόχους συνολικού Προϋπολογισμού 47.768.915,67 ευρώ εκ των οποίων τα 20.530.000,00 ευρώ θα χρηματοδοτηθούν από το Ε.Π. «Δυτική Ελλάδα 2014-2020 ενώ τα 27.238.915,67 από άλλες πηγές χρηματοδότησης.

1. Θεματικός Στόχος 2: Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών

Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας

Ειδικός Στόχος: Αύξηση των προσφερόμενων υπηρεσιών ΤΠΕ σε επιχειρήσεις και πολίτες

Είδος Δράσης: Ανάπτυξη ηλεκτρονικών υποδομών και υπηρεσιών

Δράσεις / Έργα: Ανάπτυξη ηλεκτρονικών υποδομών, προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ

Προϋπολογισμός: 200.000,00

2. Θεματικός Στόχος 3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρήσεων.

Ειδικός Στόχος: Αύξηση των επενδύσεων σε επιχειρήσεις που συνδέονται με τους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης

Είδος Δράσης: «Στήριξη επιχειρήσεων (υφιστάμενων και νέων) & ειδικών μορφών επιχειρηματικότητας

Δράσεις / Έργα: Αναβάθμιση - Ανάδειξη οικοπέδου περιοχής Αγ. Νεκταρίου ως επιχειρηματικό πάρκο

Προϋπολογισμός: 1.000.000,00

3. Θεματικός Στόχος 6: Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

Επενδυτική Προτεραιότητα: Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

Ειδικός Στόχος: Αύξηση της ελκυστικότητας των φυσικών και πολιτιστικών περιοχών

Είδος Δράσης: Επενδύσεις για τη διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών με την προστασία και την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των φυσικών τοπίων και προώθηση δράσεων βιώσιμης κινητικότητας

Δράσεις / Έργα : α) Αποκατάσταση του διατηρητέου σχολικού κτιρίου με την επωνυμία "Ξενοκράτειο" στην Ι.Π. Μεσολογγίου και μετατροπή του σε μουσειακό χώρο για τη στέγαση αρχαιολογικών συλλογών 3.650.000,00 β) Ποδηλατική Διαδρομή μέσα στη Λιμνοθάλασσα 950.000,00 γ) Μουσείο Άλατος στην Τουρλίδα 300.000,00 δ) Δράσεις ανάδειξης Φύσης – Πολιτισμού στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού 200.000,00

Προϋπολογισμός: $\alpha + \beta + \gamma + \delta =$

4 .Θεματικός Στόχος 6: Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, την ανάπλαση των πόλεων, την αναζωογόνηση και την απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου

Ειδικός Στόχος: Στήριξη για βιώσιμη και ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη

Είδος Δράσης: Παρεμβάσεις Αστικής Ανάπτυξης

Δράσεις / Έργα: α) Ανάπλαση διαύλου πόλης και Βυρώνειο Πάρκο - Ανάπλαση οδού Κύπρου 2.600.000,00 β) Ανάπλαση νοτίου τμήματος Αιτωλικού 2.000.000,00 γ) Ανάπλαση ανατολικής περιμετρικής και συνδετήριας με Δυτική Περιμετρική οδό 1.050.000,00 δ) Βελτίωση - αναβάθμιση αστικής αρτηρίας οδού Ναυπάκτου έως 2ο Λύκειο 2.200.000,00

Προϋπολογισμός : α+β+γ+δ=

Η ΟΧΕ αποκτά δυναμικό χαρακτήρα δεδομένης της χρονική συγκυρία σχεδιασμού και αρχικής υποβολής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ τον Ιούλιο του 2014 παράλληλα με το κανονιστικό και διαχειριστικό πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Το Ε.Π. του Δήμου και ο Στρατηγικός σχεδιασμός στην Α΄ φάση είχαν σχεδιαστεί και ολοκληρωθεί προγενέστερα της διαβούλευσης για την χάραξη της ΟΧΕ από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σε συνεργασία με το Δήμο .

Με βάση τα ανωτέρω και επειδή ο δήμος δεν είχε καταλήξει σε επιλέξιμα ώριμα έργα, έχουν ενταθεί στην ΟΧΕ προτάσεις με ολοκληρωμένη αστική ανάπλαση, τα οποία εγκρίθηκαν με την απόφαση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΑΔΑ :ΨΗ2Ω7Λ6-Η67)

3.6.Συσχέτιση του Σχεδίου Δράσης του Δήμου με την ΟΧΕ

Αν συσχετίσουμε το ΕΠ. του Δήμου Σχέδιο Δράσης 2015- 2019 και την έγκριση της ΟΧΕ από την περιφέρεια θα διαπιστώσουμε ότι, οι Θεματικοί Στόχοι συμπεριλαμβάνουν ορισμένες επενδύσεις, τους άξονες προτεραιότητας και μέτρα του Σχεδίου Δράσης.

Θεματικός Στόχος 2: Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών.

Ο Δήμος, στο πλαίσιο αναβάθμισης των δικτυακών υποδομών πρόσβασης στα σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος, προχωράει σε μελέτη και υλοποίηση, κεντρικής ασύρματης υποδομής για την παροχή υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο υψηλών ταχυτήτων. Στόχος του Δήμου, είναι να βελτιώσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες πρόσβασης στο διαδίκτυο των επισκεπτών, αυξάνοντας έτσι την βαθμολόγηση τόσο των τουριστικών

μονάδων όσο και της ίδιας της περιοχής, με απώτερο όφελος, την αύξηση της ροής επισκεπτών.

Συμπίπτει με τους παρακάτω άξονες προτεραιότητας του Σχεδίου Δράσει του Δήμου.

2.1.11. Ψηφιοποίηση –χρήση ψηφιακής τεχνολογίας για αποτύπωση και ανάδειξη του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

2.2.3 Εφαρμογή προγράμματος αγωγής, πρόληψης και πληροφόρησης σε θέματα υγεία

2.3.4. Ολοκλήρωση νέων υποδομών εκπαίδευσης, συντήρηση και ανάπλαση και των παλαιών δομών.

3.1.2. προβολή των χαρακτηριστικών και των σημείων ενδιαφέροντος του Δήμου

3.3.3. Αξιοποίηση του ακαδημαϊκού και ερευνητικού δυναμικού της ευρύτερης περιοχής του Δήμου

4.1.2. Καταγραφή δημοτικής περιουσίας Δημιουργία περιουσιολογίου

4.1.7. Προμήθεια, συντήρηση και αναβάθμιση μηχανολογικού, τεχνολογικού και λοιπού εξοπλισμού

Θεματικός Στόχος 3 :Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Προτείνεται η δημιουργία ποδηλατοδρόμων, είναι βασικός στόχος μέσω της ΟΧΕ διότι συμβάλλει στην ανάπτυξη της περιαστικής περιοχής και στην προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας, ενώ θα αποτελέσουν πόλο έλξης επισκεπτών και κατοίκων στους τομείς του πολιτισμού, της αναψυχής και του αθλητισμού.

Συμπίπτει με τους παρακάτω άξονες προτεραιότητας του Σχεδίου Δράσει του Δήμου.

2.1.1. Αξιοποίηση υφιστάμενων και δημιουργία νέων πολιτιστικών υποδομών

2.3.1. Αναβάθμιση και αξιοποίηση υφιστάμενων υποδομών άθλησης

2.3.7.Δημιουργία νέων υποδομών άθλησης

3.1.1. Ενίσχυση και βελτίωση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής,

3.3.2. Ενδυνάμωση της πρωτογενούς παραγωγής και προώθηση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας

3.3.3. Αξιοποίηση του ακαδημαϊκού και ερευνητικού δυναμικού της ευρύτερης περιοχής του Δήμου

3.3.5. Προώθηση τοπικών προϊόντων με Ονομασία προέλευσης

3.3.6. Ενίσχυση νεοφυών επιχειρήσεων (start –up)

Θεματικός Στόχος 6: Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.

Ο Δήμος προτείνει την διαμόρφωση του σημερινού «διαδρόμου ξηράς», που υπάρχει μέσα στη λιμνοθάλασσα σε δημιουργία «πράσινου» ποδηλατοδρόμου . Ο δρόμος αυτός θα συνδέει το λιμάνι του Μεσολογγίου και τους ποδηλατοδρόμους της πόλης , με το Αιτωλικό σε μία διαδρομή ουσιαστικά μέσα στη Θάλασσα.

Η σύνδεση της ανατολικής και δυτικής περιμετρικής με το θαλάσσιο μέτωπο και την πρόσβαση στη θαλάσσια οδό που οδηγεί στο νησί της Τουρλίδας στο οποίο αναπτύσσονται επιχειρηματικές δραστηριότητες και στο οποίο προτείνεται η δημιουργία του μουσείου άλατος.

Συμπίπτει με τους παρακάτω άξονες προτεραιότητας του Σχεδίου Δράσει του Δήμου.

1.1.1. Αναπλάσεις γειτονιών

1.1.2. Ολοκληρωμένη αστική ανάπλαση –αναβάθμιση της παράκτιας –παραλίμνιας πλευράς της πόλης

1.1.3. Βελτίωση, προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος

1.1.12. Προώθηση του ποδηλάτου ως μέσου μετακίνησης και ψυχαγωγίας

1.2.1. Περιβαλλοντική διαχείριση του εθνικού πάρκου Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου- Αιτωλικού, καθώς και των ποταμών Ενήγου – Αχελώου

1.2.2. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση

1.2.3. Αναβάθμιση/ αξιοποίηση εγκαταστάσεων αρμοδιότητας Λιμενικού ταμείου

2.1.1. Αξιοποίηση υφιστάμενων και δημιουργία νέων πολιτιστικών υποδομών

2.1.5. Ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας του Δήμου

2.1.6. Ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα πολιτισμού και προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς

2.1.7. Δημιουργία δράσεων έκφρασης των κατοίκων και των πολιτιστικών συλλόγων

2.1.8. Δημιουργία εθελοντικών ομάδων και ανάπτυξη δράσεων εθελοντισμού

2.1.10. Ανάδειξη – συντήρηση μουσειακών χώρων

3.1.2. προβολή των χαρακτηριστικών και των σημείων ενδιαφέροντος του Δήμου

3.1.3. Τουριστική αξιοποίηση των υπαρχουσών πολιτιστικών μνημείων

3.1.6. Προώθηση εναλλακτικού τουρισμού (π.χ. Θρησκευτικού, θεραπευτικού)

Η ένταξη του Δήμου μας στο νέο χρηματοδοτικό εργαλείο της περιφέρειας ΟΧΕ, εκφράζει την κοινή πολιτική βούληση και προσπάθεια της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και του Δήμου της Ι.Π. Μεσολογγίου για τον σχεδιασμό και υλοποίηση του οράματος της Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) στην περιοχή του ευρύτερου συμπλέγματος υγροτόπων της λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού.

Οι δράσεις πρέπει να είναι «αλληλοσυσχετιζόμενες», αυτό σημαίνει ότι, δεν πρέπει να προτείνονται και να χρηματοδοτούνται εντελώς ανεξάρτητα η μία από την άλλη, αλλά, πρέπει να αναπτύσσονται στο πλαίσιο μιας ευρύτερης ολοκληρωμένης στρατηγικής με σαφή στόχο τη δημιουργία μιας συνεκτικής και ολοκληρωμένης επένδυσης στα προβλήματα της περιοχής.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω σημεία σύγκρισης και συσχέτισης του Σχεδίου Δράσης του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου μας και της εγκεκριμένης απόφασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας «Έγκριση στρατηγικού Σχεδίου Ολοκληρωμένης χωρικής Επένδυσης για άλλες χωρικές επένδυσης στην περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου- Αιτωλικού» κρίνεται αναγκαίο να γίνει εκ νέου επαναπροσδιορισμός του Ε.Π. ώστε **το όραμα του Δήμου** «Έχουμε οραματιστεί ένα δήμο για τα παιδιά μας», «Οργάνωση του Δήμου ώστε να αποτελέσει πρότυπο Δήμο για τα παιδιά μας.» να συμβαδίζει με την εγκεκριμένη ΟΧΕ του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας εφόσον είναι και η μοναδική πηγή χρηματοδότησης για την περιοχή. Οι ολοκληρωμένες στρατηγικές πρέπει να απαρτίζονται από αλληλένδετες δράσεις που επιδιώκουν την επίτευξη μακροχρόνιας βελτίωσης των οικονομικών, περιβαλλοντικών, κλιματικών, κοινωνικών και δημογραφικών συνθηκών της περιοχής.

Ανακεφαλαίωση

Τα πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα συνιστούν ολοκληρωμένα προγράμματα τοπικής και οργανωτικής ανάπτυξης των Δήμων. Στο ανωτέρω κεφάλαιο παρατηρήσαμε τα χαρακτηριστικά του Ε.Π. τη δομή, το στρατηγικό σχεδιασμό, τον αναπτυξιακό σχεδιασμό και τη βασική επιδίωξή του σε συσχέτιση με την ΟΧΕ. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου προβλέπει την χρήση της ΟΧΕ ως εργαλείο για την «δημιουργία κινητήρων ανάπτυξης και την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων.

Το αρχικό χρονοδιάγραμμα του Ε.Π. περιλαμβάνει το σύνολο των δράσεων που θα περιληφθούν στην ΟΧΕ. Ο χρονισμός των δράσεων γίνεται στο σύνολο του χρονικού ορίζοντα 2014-2020 με κριτήρια το αναμενόμενο αποτέλεσμα κάθε δράσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Προτάσεις Συμπεράσματα

4.1. Μετεξέλιξη Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Με το Ν. 3852/2010 (Καλλικράτης), άρθρο 3, οι δεκατρείς αυτοδιοικούμενες περιφέρειες ως δεύτερος βαθμός τοπικής αυτοδιοίκησης, σχεδιάζουν, προγραμματίζουν και υλοποιούν πολιτικές σε περιφερειακό επίπεδο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής της χώρας, λαμβάνοντας υπόψη και τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές. Αντιθέτως, οι πέντε Αποκεντρωμένες Διοικήσεις συγκροτούνται ως ενιαίες μονάδες για τις αποκεντρωμένες υπηρεσίες του κράτους και ασκούν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα στις κρατικές υποθέσεις της περιφέρειάς τους, σύμφωνα με το άρθρο 101 του Συντάγματος. Παρόλο που οι αποκεντρωμένες δεν συμμετέχουν στον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό και προγραμματισμό, διαθέτουν πολλές αρμοδιότητες στο χωρικό σχεδιασμό (π.χ. χωροταξία, πολεοδομία, ειδικές περιοχές).

Στο πλαίσιο της νέας διοικητικής μεταρρύθμισης (Ν. 3852/2010) κα με τον Κώδικα Δήμων & Κοινοτήτων (ΚΔΚ, Ν. 3463/2006 - ΦΕΚ 114 - 08.06.2006, άρθρα 203-207), επιχειρείται η μετεξέλιξη του θεσμού του Ε.Π. των ΟΤΑ α' βαθμού και αναφέρεται ρητά η υποχρέωση όλων των Δήμων (325) για εκπόνηση Πενταετούς Επιχειρησιακού Σχεδίου και των αντίστοιχων Ετήσιων Σχεδίων Δράσης αυτού (άρθρο 266) για ΟΤΑ με πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους και προαιρετική για τους υπόλοιπους, με βάση και προδιαγραφές που εκπόνησε το ΥΠΕΣΔΔΑ σε συνεργασία με την ΕΕΤΑΑ.

Η σύνταξη Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού, προβλέπεται στο άρθρο 266, στο ίδιο άρθρο προσδιορίζεται η πενταετής χρονική διάρκεια των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, με εξαίρεση την πρώτη περίοδο εφαρμογής τους που ήταν τριετής.

Ο σκοπός της σύνταξης επιχειρησιακών προγραμμάτων των ΟΤΑ είναι η προώθηση της ανάπτυξης της περιφέρειας, σε εναρμόνιση με τις αναπτυξιακές κατευθύνσεις σε εθνικό επίπεδο. Πέραν αυτού του σκοπού, οι ειδικότερες προβλέψεις της Υπουργικής Απόφασης,

σε σχέση με τα όργανα και τη διαδικασία σύνταξης του Επιχειρησιακού Προγράμματος, αποσκοπούν στην εισαγωγή μονίμων διαδικασιών προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης των Ο.Τ.Α.

Το Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα συνιστά ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής και οργανωτικής ανάπτυξης του Δήμου. Αφορά στις υποδομές και στις τοπικές επενδύσεις, καθώς και στη βελτίωση της υφιστάμενης οργάνωσης και λειτουργίας μεριμνώντας για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου και την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών προς τους πολίτες. Καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων του Δήμου και το σύνολο των τοπικών υποθέσεων.

Για την κατάρτισή του λαμβάνονται απαραίτητα υπόψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ο υφιστάμενος χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός καθώς και οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, αναδεικνύοντας την τοπική τους διάσταση.

Η Στρατηγική ανάπτυξης ενός Δήμου αποτελεί συνεκτικό σύνολο γενικών στόχων και πολιτικών δράσης, που αποσκοπούν στην εκπλήρωση της αποστολής και στην επίτευξη του οράματος του Δήμου.

Για τις ανάγκες στρατηγικού σχεδιασμού και επιχειρησιακού προγραμματισμού του Δήμου απαιτείται η οριοθέτηση δύο επιπέδων λήψης αποφάσεων:

- το επίπεδο της Διοίκησης και του Δημοτικού Συμβουλίου και
- το επίπεδο των υπηρεσιών του Δήμου.

Το πρώτο επίπεδο αποφασίζει τη στρατηγική του Δήμου προσδιορίζοντας γενικούς στόχους και πολιτικές δράσης, ενώ το δεύτερο επίπεδο καταρτίζει σχέδια δράσης, προσδιορίζοντας ειδικότερους στόχους και δράσεις για την επίτευξη του καθενός από τους γενικούς στόχους του στρατηγικού σχεδίου.

Η εκτελεστική επιτροπή (δήμαρχος και αντιδήμαρχοι) σε συνεργασία με τη διεύθυνση προγραμματισμού του δήμου, αλλά και τις άλλες υπηρεσίες, συντονίζει την κατάρτιση και παρακολουθεί την εκτέλεση του επιχειρησιακού προγράμματος, το οποίο και εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο, το οποίο είναι αρμόδιο για την έγκριση αυτού.

Η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης γνωμοδοτεί στο δημοτικό συμβούλιο σχετικά με τα αναπτυξιακά προγράμματα και τα προγράμματα δράσης του δήμου, το επιχειρησιακό

πρόγραμμα και το τεχνικό πρόγραμμα του δήμου. Εξάλλου, μέσω της ανάρτησης του ΕΠ στο διαδίκτυο επιδιώκεται η μέγιστη δυνατή διαβούλευση με την τοπική κοινωνία.

Η διαμόρφωση της στρατηγικής του Δήμου σημαίνει:

- τον προσδιορισμό των κρίσιμων ζητημάτων τοπικής ανάπτυξης που θα αντιμετωπίσει ο Δήμος (γενικοί στόχοι τοπικής ανάπτυξης) και
- τη διαμόρφωση των κατάλληλων εσωτερικών στρατηγικών επιλογών που θα διασφαλίσουν την επιτυχή προσέγγιση των ως άνω γενικών στόχων τοπικής ανάπτυξης (πολιτικές δράσης και γενικοί στόχοι εσωτερικής ανάπτυξης).

4.2.Απόληξη εφαρμογής ΟΧΕ- Ε.Π.

Ο σχεδιασμός της περιφερειακής πολιτικής στην Ελλάδα γίνεται σε κεντρικό επίπεδο, με περιορισμένη συμμετοχή των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης (Top-down) και με περιορισμένη εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης. Οι στόχοι και οι άξονες προτεραιότητας των ΠΕΠ δίδονται εκ των άνω προς τα κάτω, με αποτέλεσμα να στερούνται μεγάλων δυνατοτήτων προσαρμογής στα ειδικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων κατανέμεται μέχρι σήμερα στα τομεακά προγράμματα και λιγότερο στα περιφερειακά, ενώ δεν υπάρχει εκ των προτέρων δεσμευτική κατεύθυνση για τη χρηματοδότηση της τοπικής ανάπτυξης. Συνεπώς, υπάρχει υπερβολικός συγκεντρωτισμός της διαχείρισης και υλοποίησης των προγραμμάτων στην κεντρική διοίκηση. Επίσης, συχνά παρατηρείται το φαινόμενο δράσεις των ΠΕΠ να υλοποιούνται από τις κεντρικές διαχειριστικές αρχές.

Οι υπηρεσίες διαχείρισης των ΠΕΠ είναι ενδιάμεσες διαχειριστικές αρχές και εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού της Εφαρμογής Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΥΣ) του ΥΠΑΝ καθώς και από τις Διαχειριστικές Αρχές των τομεακών προγραμμάτων.

Η εστίαση στην εδαφική προσέγγιση και την αστική ανάπτυξη έχει τη δυνατότητα να απελευθερώσει συνέργειες και να προσθέσει αξία στην οικονομία. Οι ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις και η τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των κοινοτήτων αποτελούν νέα σημαντικά εργαλεία. Οι πολιτικές, οι στρατηγικές και τα έργα που οδηγούν σε επενδύσεις πρέπει να βασιστούν σε στοιχεία, συγκρίνοντας περιφέρειες και πόλεις .

Αυτή η πρακτική εξασφαλίζει τη λήψη αξιόπιστων αποφάσεων, την έξυπνη διάθεση των κονδυλίων και την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων. Θα διαδραματίσει ειδικό ρόλο ως φορέας παροχής στοιχείων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής 2014-2020. Θα προσφέρει συγκρίσιμα στοιχεία σε ευρωπαϊκό επίπεδο για πολιτικές και προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων, δεικτών και αναλύσεων, αναφορικά με εδαφικές τάσεις, δομές, προοπτικές και τον αντίκτυπο πολιτικών. Κύριος στόχος είναι η γρήγορη μεταφορά γνώσης σε εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς παράγοντες.

Η αξιοποίηση των ΟΧΕ και των Ε.Π είναι αναποτελεσματική διότι εμπλέκονται διάφοροι παράγοντες Υπουργεία, Περιφέρειες, τοπικοί φορείς με αποτέλεσμα να μην επιτυγχάνονται οι επιδιωκόμενοι στόχοι. Οι κυριότεροι λόγοι είναι:

- Χαμηλός βαθμός συνάφειας μεταξύ των επί μέρους αναπτυξιακών προγραμμάτων και σχεδιαστικός κατακερματισμός
- Έμφαση στον κανονιστικό χαρακτήρα των αναπτυξιακών προγραμμάτων
- Έμφαση στη διαχείριση και ελάχιστα στον προγραμματισμό και την εφαρμογή
- Έλλειψη δεσμευτικής χρηματοδότησης για τα περιφερειακά και τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα
- Μεγάλη εξάρτηση από τις Κοινοτικές χρηματοδοτήσεις
- Βραχυπρόθεσμος και αποσπασματικός χαρακτήρας των χρηματοδοτήσεων του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ
- Περιορισμένη σύνδεση αναπτυξιακού και χωροταξικού σχεδιασμού
- Προβλήματα στην αξιοποίηση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων από τις Περιφέρειες και τους Δήμους
- Ο σχεδιασμός σε τοπικό (αγροτικό ή αστικό) επίπεδο είναι μικρής προστιθέμενης αξίας διότι δεν διασφαλίζει τους πόρους για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση.
- Οι Δήμοι δεν συμμετέχουν ισότιμα στο σχεδιασμό, προγραμματισμό, διαχείριση και υλοποίηση της πολιτικής συνοχής στην Ελλάδα.
- Η χρηματοδότησή τους γίνεται κυρίως από τα τομεακά και λιγότερο από τα επιχειρησιακά προγράμματα. Λόγω της μη ύπαρξης διασφαλισμένων πόρων για ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη, η υλοποίηση των έργων είναι αποσπασματική.
- Η αβέβαιη χρηματοδότηση των προτάσεων των Δήμων έχει συχνά ως αποτέλεσμα στην μη υποβολή προτάσεων.

- Ο σχεδιασμός σε τοπικό (αγροτικό ή αστικό) επίπεδο είναι μικρής προστιθέμενης αξίας διότι δεν διασφαλίζει τους πόρους για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση.
- Οι Δήμοι δεν συμμετέχουν ισότιμα στο σχεδιασμό, προγραμματισμό, διαχείριση και υλοποίηση της πολιτικής συνοχής στην Ελλάδα.
- Οι Δήμοι της χώρας και ειδικά οι μικροί και μεσαίοι διαθέτουν περιορισμένους πόρους και στελεχικό δυναμικό για την προετοιμασία των προτάσεων και την ωρίμανση έργων.
- Η ωρίμανση έργων έχει και πολλά εμπόδια διοικητικής και γραφειοκρατικής φύσεως.

4.3.Μειονεκτήματα σύνταξης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων

Η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού των Δήμων σε θέματα Επιχειρησιακών Σχεδίων σε συνδυασμό με την έλλειψη αντικειμενικότητας των ίδιων των στελεχών ως αναπόσπαστα μέρη της υφιστάμενης κατάστασης, φαίνεται να οδήγησε ένα σημαντικό μέρος των υπαλλήλων σε εσφαλμένη εκτίμηση και δεν ανταποκρίθηκαν στην ουσία της καινοτομίας.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αποτελεί ένα σημαντικό βήμα αλλαγής νοοτροπίας στους ΟΤΑ Α βαθμού, παρόλα αυτά για αρκετούς Δήμους παραμένει ένα θεωρητικό κείμενο με φιλόδοξα σχέδια χωρίς την απαιτούμενες βάσεις πάνω στις οποίες θα οικοδομηθεί η προσπάθεια για αλλαγή και ανάπτυξη.

Αποτελεί επιβεβλημένη ανάγκη ο εντοπισμός και η ιεράρχηση των αναγκών των Δήμων ο επαναπροσδιορισμός των δυνατών και αδύνατων σημείων τους μέσα από διαρκή επεξεργασία πρωτογενών στοιχείων και ησυνεργασία με εμπλεκόμενους φορείς που επιδρούν σημαντικά στην λήψη αποφάσεων.

Τα ποιο σημαντικά προβλήματα για την σύνταξη των ΟΤΑ συνοψίζονται παρακάτω :

- Επικαλύψεις, αντιφάσεις και δυσλειτουργίες του θεσμικού πλαισίου, που αφορούν, κυρίως, το σχετικό Π.Δ. για τα όργανα και τις διαδικασίες σύνταξης των Ε.Π.
- Ασυμβατότητα των ετήσιων προγραμμάτων δράσης με τον προϋπολογισμό και ειδικότερα μη αντιστοίχιση των κωδικών του προϋπολογισμού με τις ενέργειες του ετήσιου προγράμματος δράσης.

- Ανεπαρκείς και αναποτελεσματικές διαδικασίες διαβούλευσης. Οι προβλεπόμενες διαδικασίες είναι στην πράξη, κυρίως, τυπικού χαρακτήρα και όχι ουσιαστικού, ενώ χαμηλή η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών και περιορισμένη η σημασία τους στην όλη διαδικασία προγραμματισμού.
- Απουσία κινήτρων για τη σύνταξη των Ε.Π. και απουσία ελέγχου εκπόνησής τους στη συνέχεια.
- Έλλειψη πόρων για προγραμματισμό δράσεων και προτάσεων.
- Απουσία διαδικασιών παρακολούθησης και αξιολόγησης των Ε.Π. και των ετήσιων προγραμμάτων δράσης. Επίσης, διαπιστώνεται η ανυπαρξία σχετικών εργαλείων και κατά συνέπεια η μη εφαρμογή ανάλογων διαδικασιών στην πλειοψηφία των ΟΤΑ.
- Αναντιστοιχία της περιόδου ισχύος των Ε.Π. με τις προγραμματικές περιόδους της πολιτικής συνοχής και των ΠΕΠ.

4.4. Προτάσεις

Μέσω της αξιολόγησης των δεδομένων της υπάρχουσας κατάστασης του Δήμου, προκύπτει η ανάγκη για αλλαγή στην αναπτυξιακή πορεία του και υιοθέτηση μιας νέας κουλτούρας ως προς την ανάπτυξη και την εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του τόπου. Έτσι κρίνεται αναγκαία η αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων του Δήμου και η ανάδειξη του ως ποιοτικού τουριστικού πόλου έλξης παγκόσμιας εμβέλειας. Ο λειτουργικός, μακροπρόθεσμος, στρατηγικός προγραμματισμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι η βάση για την ανάπτυξη διαφορετικών εναλλακτικών λύσεων και τρόπων για την επίτευξη της κάθε προτεραιότητας του μέτρου και του κάθε στόχου που έχει τεθεί στο όραμα του Δήμου.

Στόχος είναι η βελτίωση και αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής των πολιτών μέσω της αναβάθμισης του δομημένου περιβάλλοντος και του περιορισμού ορθολογικής ανάπτυξης του τουριστικού τομέα με μια σειρά από μέτρα, όπως:

- Αύξηση της τουριστικής ανάπτυξης με στροφή προς τον ιστορικό και περιβαλλοντολογικό τουρισμό
- Περιορισμός της άναρχης δόμησης
- Ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του Δήμου (ιστορία, φυσική

Ομορφιά λιμνοθάλασσας, τοπικά προϊόντα)

- Άμεση διαχείριση λυμάτων και στερεών αποβλήτων στο σύνολο του Δήμου
- Εκμετάλλευση των εξαιρετικών προϊόντων του πρωτογενούς τομέα
- Εγκαταστάσεις κοινωνικής υποδομής (εγκαταστάσεις αθλητισμού, εκπαίδευσης, περιθάλψης, πρόνοιας και πολιτιστικών λειτουργιών)
- Περίπτερα ενημέρωσης για τους πολίτες σχετικά με την περιβαλλοντική σημασία της εκάστοτε περιοχής καθώς και τη δημιουργία οικολογικής συνείδησης.
- Δημιουργία Αιολικού Πάρκου
- Βοτανικός κήπος, ανάδειξη βοτάνων στο ευρύ κοινό μέσα από τη δημιουργία επισκέψιμου ερευνητικού Βοτανικού κήπου και την πρώτη οργανωμένη καλλιέργεια και εμπορία βοτάνων και άλλων ποιοτικών και καινοτόμων προϊόντων σε συνεργασία με το ΤΕΙ.

Ένα τμήμα του Βοτανικού Κήπου θα είναι αφιερωμένο αποκλειστικά στη διεξαγωγή έρευνας. Η δυνατότητα καλλιέργειας καινοτόμων καλλιεργειών που θεωρούνται το μέλλον της γεωργίας. Καταγράφοντας την ανάπτυξη και την παραγωγική τους απόδοση, θα είναι σε θέση να τις προτείνει ως εναλλακτική επιλογή στους ντόπιους αγρότες. Θα καλλιεργηθούν παραδοσιακές βρώσιμες ποικιλίες οπωροκηπευτικών ή αρωματικών φυτών με στόχο να επανενταχθούν κάποιες από αυτές διαθέτοντας φυτά ή σπόρους, μία τράπεζα παραδοσιακών σπόρων.

- Υπάρχει ένα οργανωμένο πρόγραμμα της Ε.Ε., το Sustainable FoodCommunitites, που ποτέ δεν υλοποιήθηκε στη χώρα μας. Πρόκειται για μια πλατφόρμα ιδεών στην οποία συμμετέχουν ως σύμβουλοι μάγειρες, γεωπόνοι, κηποτέχνες και δραστήριοι κάτοικοι, με σκοπό να αξιοποιηθούν ανεκμετάλλευτοι δημοτικοί χώροι. Υπάρχουν αρκετά στρέμματα ανεκμετάλλευτα να χρησιμοποιηθούν ως λαχανόκηποι. Ένα οικοδομικό τετράγωνο στεγάζει περίπου 20 οικογένειες ανά ένα στρέμμα π.χ. θα φτιάξει τον δικό της. Κάθε οικογένεια θα δίνει ένα συμβολικό αντίτιμο για να νοικιάζει το δικό της παρτέρι π.χ.50 τ.μ. και να αγοράζει σπόρους κ.λπ. Η συνδρομή του δήμου θα συνίσταται στη επίβλεψη από τους Γεωπόνους.
- Πρόγραμμα κλιματικής μεταβολής. Αντικατάσταση των υφιστάμενων υλικών - όπου είναι δυνατόν- σε πεζοδρόμια, πλατείες, δρόμους με υλικά σύγχρονα, ψυχρά, φωτοκαταλυτικά. Κατασκευή όλων των νέων δημόσιων έργων με τέτοια. Χρήση υλικών που «απορροφούν» τη ρύπανση.

- Δημιουργία καμπάνιας για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών για θέματα περιβάλλοντος και ανακύκλωσης.

4.5. Συμπεράσματα

Η πόλη είναι αποκομμένη από το λιμάνι, και από τον πλουτοπαραγωγικό, τουριστικό και πολιτιστικό της πόρο. Θέλοντας να αποκατασταθεί αυτή η σχέση και να επαναπροσδιορισθεί η ταυτότητα της πόλης, παράλληλα με την αναπτυξιακή δυναμική του υγρού στοιχείου ως πόλο ανάπτυξης, εντοπίζονται νευραλγικά σημεία όπου παρεμβαίνοντας μπορεί να αλλάξει η εικόνα της περιοχής. Στόχος είναι η αποκατάσταση της ισορροπίας των δύο πόλων του οικοσυστήματος, του ανθρωπογενούς και του φυσικού, με την εισχώρηση του ενός μέσα στο άλλο.

Το «δυνατό χαρτί» της περιοχής είναι το υδάτινο στοιχείο ως πόλος ανάπτυξης και αναζωογόνησης της περιοχής. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω τεσσάρων στόχων:

- α. την διασφάλιση της καλής ποιότητας των υδάτων της λιμνοθάλασσας, ως το θεμελιώδες ζήτημα επιβίωσης και ανάπτυξης της περιοχής
- β. την διαμόρφωση ενός εξωστρεφούς και ανταγωνιστικού παραγωγικού ιστού στους τομείς αγροδιατροφής και τουρισμού/πολιτισμού
- γ. την κατοχύρωση και ενίσχυση της ελκυστικότητας της περιοχής ως τόπο επίσκεψης και διαμονής
- δ. την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την αντιμετώπιση φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού.

Η δυνατότητα να αξιοποιηθούν νέα χρηματοδοτικά εργαλεία, προκειμένου να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις και το περιβάλλον που θα ενισχύσουν ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης, με έμφαση στην καινοτομία, στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στην ποιότητα ζωής και στην προσέλκυση επενδύσεων. «Στην κατεύθυνση αυτή το Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης του Δήμου συνιστά μια προσπάθεια να αντιμετωπιστούν και να επιλυθούν χρόνια προβλήματα μέσα από τη συντονισμένη δράση, βάση ενός συνεκτικού και συνολικού σχεδίου το οποίο επιχειρεί να υπερβεί την αποσπασματικότητα των παρεμβάσεων μιας προηγούμενης περιόδου.

Η λήψη των αποφάσεων προγραμματισμού δεν στηρίζεται μόνο στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, αλλά και στις ανάγκες και προσδοκίες των κατοίκων και του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου, όπως αυτές διατυπώνονται στις διαδικασίες συμμετοχής.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα αποτελεί το βασικό πλαίσιο κατεύθυνσης, προσδιορισμού και συντονισμού των ενεργειών όλων των οργάνων διοίκησης και υπηρεσιών και είναι ευρύτερα γνωστό στους εργαζόμενους του Δήμου, προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι του.

Αποτελεί προϊόν συλλογικής εργασίας όλων των δομών του Δήμου και οδηγεί στην ανάληψη δεσμεύσεων μεταξύ των διαδοχικών ιεραρχικών επιπέδων, σε ότι αφορά την υλοποίηση του τμήματος εκείνου στο οποίο αυτά εμπλέκονται.

Τα οικονομικά στοιχεία υποδεικνύουν υγιή χρηματοοικονομική διάρθρωση και ικανοποιητική ισορροπία ιδίων πόρων και εσόδων από τις επιχορηγήσεις της κεντρικής διοίκησης.

4.5.1.Κρίσιμα Ζητήματα:

- ✓ Ο προσανατολισμός του ΕΠ προς την υλοποίηση επενδύσεων και βελτίωση των υποδομών δημιουργεί πρόσθετες απαιτήσεις για τις τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου ώστε να επιτευχθεί η απορρόφηση αυτών των πρόσθετων πόρων αλλά και η υλοποίηση των προγραμματισμένων έργων στην κατεύθυνση του προτεινόμενου στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης.
- ✓ Απαιτείται Βελτίωση των δεικτών αυτονομίας και εξάρτησης της οικονομικής διαχείρισης του Δήμου μέσα από δράσεις που υποστηρίζουν τη δυναμική τοπική ανάπτυξη και δημιουργούν νέους τοπικούς πόρους για τους κατοίκους και για το Δήμο.
- ✓ Απαιτείται αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογιών για αποτελεσματικότερη διαχείριση και έλεγχο των οικονομικών αλλά και των τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου (μηχανογράφηση, τηλεματική, ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ψηφιακές συναλλαγές).
- ✓ Εντάσσοντας την ανάδειξη και την προστασία του αξιόλογου φυσικού περιβάλλοντος, του πολιτισμού και της ιστορίας στο πλαίσιο ενός επιχειρησιακού

σχεδιασμού για τη δημιουργία μιας δυνατής ανταγωνιστικής πολιτιστικής ταυτότητας (culturalplace/districtbrand) σε συνδυασμό με τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται στον θεματικό τουρισμό ο Δήμος μπορεί να μετατραπεί σε σημαντικό κέντρο πολιτιστικού τουριστικού προορισμού ενισχύοντας την επιχειρηματική δραστηριότητα και την προσέλκυση επενδύσεων στην περιοχή.

- ✓ Η ύπαρξη εκπαιδευτικού και ερευνητικού ιστού μέσω της λειτουργίας του Τ.Ε.Ι.σε συνδυασμό με τις ευκαιρίες που εμφανίζονται στους τομείς της κοινωνίας της γνώσης και της καινοτομίας κατευθύνουν τον αναπτυξιακό σχεδιασμό σε παρεμβάσεις για την προώθηση της καινοτομίας και της έρευνας και σύνδεσή τους με την επιχειρηματικότητα.
- ✓ Η παροχή κινήτρων για την πιστοποίηση και την εξαγωγική δραστηριότητα στις βιοτεχνικές μονάδες παραγωγής των τοπικών προϊόντων θα ενδυναμώσει το σημαντικό αυτό τομέα της τοπικής οικονομίας.
- ✓ Το μάρκετινγκ του τόπου αποτελεί εφαρμοσμένη πρακτική εκατοντάδων ετών. Το αστικό μάρκετινγκ είναι στενά συνδεδεμένο με τη διαμόρφωση, την επικοινωνία και τη διαχείριση της εικόνας της πόλης. Η ανάγκη των πόλεων να αποκτήσουν διακριτά χαρακτηριστικά ισχυροποιήθηκε τον 20ο αιώνα μέσα στο διεθνοποιημένο πια οικονομικά περιβάλλον. Επικράτησε νέα τάση διαμόρφωσης ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων προσβλέποντας στην τοπική ανάπτυξη των πόλεων και την αναρρίχηση τους στη διεθνή ή εγχώρια ιεραρχική κλίμακα των δημοφιλών προορισμών μέσω πολιτικών μάρκετινγκ.
- ✓ Η παρουσία η ανάπτυξη, η δικτύωση και η προβολή πολιτιστικών δομών, δράσεων, τόπων και χώρων (όπως θέατρα, ιστορικά κτίρια και οικισμοί, μονοπάτια, αρχαιολογικοί χώροι, τοπικά προϊόντα, αθλητισμός, κ.ά.)σε μια περιοχή, μπορεί να αποτελέσει παράγοντα οικονομικής και κοινωνικής αναζωογόνησης. Τα τελευταία χρόνια, η δημιουργία και η προβολή των λεγόμενων «πολιτιστικών περιοχών» ή «επίκεντρων πολιτισμού» εμφανίζεται ως κύριος στόχος για πολλούς Δήμους.

Η αυτοδιοίκηση παρά το γεγονός ότι συνεχίζει να στερείται, πόρων, μέσων και ανθρώπινου δυναμικού προσπαθεί να ανταποκριθεί στις νέες αυξημένες απαιτήσεις, να οργανωθεί και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων της. Η δομή και η

διάρθρωση του Δήμου παρουσιάζει συνεχή εξέλιξη τα τελευταία χρόνια και απαιτεί συνεχή ενημέρωση, υψηλό βαθμό οργάνωσης και τεχνογνωσία. Ο Δήμος επιχειρεί να παρέμβει δυναμικά στις σχέσεις πολιτικής, οικονομίας, κοινωνίας πολιτών, επικοινωνίας, πληροφόρησης και γνώσης, δεδομένα τα οποία παρουσιάζουν συνεχή και δυναμική εξέλιξη.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν μια γενική εικόνα για το πώς οραματιζόμαστε την ανάπτυξη της πόλης μας χρησιμοποιώντας το εργαλείο της ΟΧΕ και των πολλαπλών χρηματοδοτικών εργαλείων μέσα από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Στόχος είναι το Μεσολόγγι να μεταμορφωθεί σε μια ευρωπαϊκή πόλη που θα φημίζεται για τους ποδηλατοδρόμους και την φιλόξενη λιμνοθάλασσα με τη σπάνια ομορφιά της και σειρά δραστηριοτήτων που θα μπορούν ντόπιοι και επισκέπτες να απολαμβάνουν. Δίνεται δε μια μεγάλη ευκαιρία σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, να ενωθούν δύο όμοροι Δήμοι, το Μεσολόγγι και το Αγρίνιο με τον μεγαλύτερο ποδηλατόδρομο της Ευρώπης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

1. Άγγελος Κότιος, Μανώλης Κουτουλάκης,(2016)(*Διαλέξεις σημειώσεις μαθήματος ΔΔΠΜΣ*)«*Διαχείριση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων για την Τοπική και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση*»
2. Δημ. Γεωργακέλος, Αγαπητού Χρ.,(2016)(*Διαλέξεις -σημειώσεις μαθήματος ΔΔΠΜΣ*)«*Ανάπτυξη και παρακολούθηση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων*»
3. Σήφης Πλυμάκης,(2016)(*Διαλέξεις -σημειώσεις μαθήματος*)«*Στρατηγικός Προγραμματισμός και Συντονισμός Φορέων Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης*»
4. Νικόλαος Γεωργόπουλος,(2016)(*Διαλέξεις - σημειώσεις μαθήματος ΔΔΠΜΣ* «*Στρατηγική διοίκηση φορέων τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης*»
5. Νικόλαος Γεωργόπουλος,(2013) « *Στρατηγικό Μάνατζμεντ*» Εκδόσεις, Γ. Μπένου Αθήνα
6. Γκέκας Ράλλης,(2016)(*Διαλέξεις -σημειώσεις μαθήματος ΔΔΠΜΣ*) «*Οικονομική Διαχείριση και έλεγχος φορέων τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης*»
7. Ι. Αποστολάκης, Ε. Λουκής, Ι. Χάλαρης,(2008) «*Ηλεκτρονική Δημόσια Διοίκηση*» «*Οργάνωση ,Τεχνολογία και εφαρμογές*» Εκδόσεις , Παπαζήση Αθήνα
8. Χρήστος Πετρόπουλος, Νικήτας-Σπύρος Κουτσούκης,.(2016) *Διαλέξεις-σημειώσεις μαθήματος «Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στην Τοπική και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση*»
9. Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης «*Οδηγός Παρακολούθησης, Αξιολόγησης, Επικαιροποίησης και Αναθεώρησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ο.Τ.Α α΄ βαθμού*» (Σεπτέμβριος 2011)
10. Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας Κεντρική ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, ΕΕΤΑΑ, Αθήνα 2002.
11. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου 2015-2019
12. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2013 –2015
13. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Φορέα Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου 2015-2019

Νομοθεσία

1. Ν.1622/1986 «Τοπική Αυτοδιοίκηση, Περιφερειακή Ανάπτυξη και Δημοκρατικός Προγραμματισμός»
2. Νόμος 3840/2010 «Αποκέντρωση, απλοποίηση και ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007–2013 και άλλες διατάξεις».
3. Νόμος 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης -Πρόγραμμα Καλλικράτης»
4. Νόμος 3894/2010, ΦΕΚ 204/Α/2010, Επιτάχυνση και διαφάνεια υλοποίησης Στρατηγικών Επενδύσεων
5. Νόμος 4179/2013, ΦΕΚ 175/Α/2013, Απλούστευση διαδικασιών για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τουρισμό, αναδιάρθρωση του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού και λοιπές διατάξεις
6. Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθ. 185/2007 (ΦΕΚ Α 221/3.5.2007), Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α΄ βαθμού
7. ΦΕΚ 128/Α/2008, Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, ΥΠΕΚΑ
8. ΦΕΚ 2464/Β/2008, Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού, ΥΠΕΚΑ
9. ΦΕΚ 1138/Β/2009, Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού, ΥΠΕΚΑ
10. Ν191/1974 (ΦΕΚ350/Α/20.11.1974) «Περί κυρώσεως της Σύμβασης Ραμσάρ» και οι Τροποποιήσεις Ν.1751/88 (ΦΕΚ26/Α/09.02.1988) «Κύρωση Πρωτοκόλλου

Τροποποιητικού της Σύμβασης Ραμσάρ 1971 για την προστασία των διεθνούς ενδιαφέροντος υγροτόπων ιδίως ως υγροβιοτόπων»

11. Ν.1950/91 (ΦΕΚ84/Α/31.05.1991) «Κύρωση των τροποποιήσεων της Σύμβασης Ραμσάρ(1971) για την προστασία των διεθνούς ενδιαφέροντος Υγροτόπων ιδίως υγροβιοτόπων».
12. Ν.3059/2002 (ΦΕΚ Α 241/11.10.2002) Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
13. ΚΥΑ1319/93 Για την προστασία των υγροτόπων των λιμνοθαλασσών Μεσολογίου και Αιτωλικού Υ.Α. 46399/1352 (ΦΕΚ438/86) νομοθεσία για την ποιότητα των υδάτων. 92/43//ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων κα της άγριας πανίδας και χλωρίδας
14. ΥΑ 52890 ΦΕΚ Β΄ 1965/31-12-2004, ΥΑ 18179 ΦΕΚ. 35024/11/74 Α΄ΝΔ 191).Η χώρα μας επικύρωσε την σύμβαση Ramsar, η οποία θέτει την ευρύτερη περιοχή του συμπλέγματος των λιμνοθαλασσών Μεσολογίου – Αιτωλικού κάτω από ειδικό καθεστώς προστασίας
15. το άρθρο 203 του Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ114/Α΄) «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΔΚ)»,
16. (ΦΕΚ 128/Α/2008) με σκοπό τον «προσδιορισμό των στρατηγικών κατευθύνσεων για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και την αειφόρο οργάνωση του εθνικού χώρου».
17. Γενικός Κανονισμός περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα ΕΔΕΤ 1303/2013
18. Κανονισμός Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) 1301/2013
19. Κανονισμός Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) 1304/2013
20. Κανονισμός Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ) 1299/2013
21. Ν. 4314/2014, άρθρο 13 Νόμος για το Σύστημα Διαχείρισης, Ελέγχου και Εφαρμογής

Διαδικτυακοί Τόποι / Ιστοσελίδες

1. *Localitgr.archives/tag/Πάλλης-Γκέκας* Διαθέσιμο στη από www.localit.gr [[πρόσβαση 15-2-2017](#)]
2. Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας <http://www.statistics.gr> [Πρόσβαση 24-1-2017]
3. Δημόσια Δεδομένα, Ανοικτά Δεδομένα
Διαθέσιμο στη από <http://www.geodata.gov.gr> [Πρόσβαση 19-1-2017]
4. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης Διαθέσιμο στη από <http://www.minagric.gr> [Πρόσβαση 26-1-2017]
5. Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης Εθνική Στρατηγική για την Διοικητική Μεταρρύθμιση 2014 – 2016 Διαθέσιμο στη από www.opengov.gr [Πρόσβαση 31-1-2017]
6. Κοινωνία της πληροφορίας 2000-2006 ψηφιακή σύγκλιση 2007-20013 Διαθέσιμο στη από www.infosoc.gr [Πρόσβαση 7-2-2017]
7. Η SKePSIS υποστηρίζει τους δήμους, Εργαλεία & υπηρεσίες .Διαθέσιμο στη από www.skepsis.net.gr [Πρόσβαση 20-2-2017]
8. *ΚΕΔΕ* Διαθέσιμο στη από www.kedke.gr [Πρόσβαση 2-2-2017]